

Slovenski dom

Štev. 44

V Ljubljani, petek 23. februarja 1940

Leto V

Anglija in Francija se počasi obračata proti Sovjetom

Angleško in sovjetsko vojno brodovje se zbira v Severnem ledenem morju - Ali gre za pomoč Finski ali za onemogočenje preskrbe Nemcev s sovjetskimi in norveškimi surovinami?

London, 23. februarja. o. Vsi današnji angleški listi obširno pišejo o vesteh, da so močne angleške pomorske sile zbrane v Severnem ledenem morju blizu severne norveške in finske obale. Zbiranje angleškega vojnega brodovja na skrajnem evropskem severu je vzbudilo veliko vzemirjenje v Nemčiji in Sovjetski Rusiji. V tem dogodku vidijo Nemci in Sovjeti znamenje, da sta se Anglija in Francija odločili, da podjetja pomagat Finski čez norveško ozemlje, ker sta dobili zadnje čase nedvomne dokaze, da Nemčija pomaga Sovjetom proti Finski.

Po sodbi angleških listov se položaj v skandinavskih državah naglo razvija, odkar je Anglija dala Norveški razumeti, da ne bo trpela, da bi nemške ladje izkoristale norveške obalne vode za svoje delovanje.

Poročila, ki prihajajo iz severne Norveške, potrjujejo, da je vrhovni poveljnik sovjetskega vojnega brodovja v Severnem ledenem morju admiral Kuznetsov priletel nenadno v Murmansk. »Daily Mail« poroča tudi, da je sovjetsko brodovje dobilo povelje, da mora biti vsak trenutek pripravljeno odpluti iz Murmanska na široko morje.

V zvezi s tem poročajo angleški listi tudi, da je te dni odpotovalo 10.000 nemških strokovnih delavcev na Kavkaz, kjer bodo delali utrdbe in ceste po načrtih generala Todta, ki se je zadnje čase mudil v pokrajinah ob sovjetsko-turški meji. Ker sovjetski delavci niso dovolj izurjeni in dovolj okretni za nagla utrjevalna dela, je morala poslati Nemčija svoje strokovnjake, ker je dr. Todt menil, da bi utegnili biti stanje sovjetskih utrdb usodno spričo dejstva, da imajo Angliji in Francozi na bližnjem Vzhodu zbrano izborna vojsko, ki jo lahko vsak trenutek vržejo proti sovjetskim petrolejskim pokrajinam pod Kavkazom.

Angleški tisk pravi, da vsa ta znamenja sicer ne pomenijo takojšnjega spopada med Anglijo in Francijo ter med Sovjeti, da pa kažejo, kako se bo sedanja vojna razvijala v bodoče.

Stockholm, 22. febr. AA. Reuter. Zaradi nepričakovane prihoda britanskih vojniških ladij v neposredno okolico Petsama so v Moskvi v skrbeh, čeprav ne verjamejo, da bi britanske ladje začele kakšne operacije proti Sovjetski Rusiji. V Moskvi mislijo, da je namen vojniških ladij onemogočenje nemško-sovjetske trgovine čez Murmansk.

Poluradno poročilo iz angleških vladnih krogov pravi:

Angleška letala nad Avstrijo in Češko

London, 23. februarja. o. Angleško letalsko ministrstvo uradno poroča, da so angleška letala sredi izvedla uspešne ogledne polete nad avstrijskim in nad češkim ozemljem. Vsa letala so se srečno vrnila.

Pomorsko poveljstvo je izdalo tle sporočilo: Admiralieta obžaluje, da mora sporočiti, da je kraljevska ladja za pobiranje min »Fife Shire« bila potopljena ob napadu sovražnega letalstva. Boje se, da se je rešil samo en član posadke. Pogrešajo dva člana in 19 mornarjev. Sorodniki članov posadke so obveščeni. Nemška letala so napadla tudi ladjo za pobiranje min »Solent« z bombami in strojnimi, toda »Solent« je odbila sovražni napad ter se vrnila v luko.

Nemčija ima petrolejskih zalog za štiri mesece, železa pa za leto dni, trdijo švicarski listi ko razpravljajo o preskrbi Nemčije s surovinami. Pač pa ji popolnoma manjka rudinskih olj, katerih je uvažala 80 odstotkov.

Začetek organiziranega kulturnega sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo

V navzočnosti kneza namestnika in italijanskega prosvetnega ministra je bil včeraj slovesno odprt italijanski kulturni zavod v Beogradu

Beograd, 23. febr. Včeraj ob 17 je bil slovesno odprt zavod za italijansko kulturo v Beogradu. Slovesnosti sta se udeležila knez namestnik Pavle in knežinja Olga. Navzoči so bili: predsednik senata dr. Anton Korošec, predsednik vlade Cvetkovič, zunanji minister Cincar-Marković, pravosodni minister Lazar Marković, prosvetni minister Boža Maksimovič, finančni minister dr. Šušter, minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Budisavljevič, notranji minister Mihaljevič, trgovinski minister Andres, minister za ljudsko telesno vzgojo Tomič, minister Konstantinovič, minister dr. Smoljan, italijanski veleposlanik Indelli z osebjem, papeški nuncij Ettore Felici, belgrajski nadškof Uječić, episkop bački Irinej Čirič, načelnik glavnega generalnega štaba general Kosič, priložnik Nj. Vel. kralja general Hristić, predsednik akademije dr. Belič, rektor univerze inž. Micić, veliko število univerzitetnih profesorjev, mnogo književnikov, umetnikov in zastopnikov tiska. Knez-namestnik Pavle in knežinja Olga sta prispela točno ob 17. Pri vohodu sta jo pozdravila veleposlanik Indelli in prof. Maver. Ko so gostje zavzeli svoja mesta, je imel univerzitetni profesor in predsednik zavoda Giovanni Maver najprej v italijanski, nato pa v srbohrvaščini pozdravni govor. Nato je prosvetni minister Boža Maksimovič imel govor o

Zbiranje sovjetskih čet na Kavkazu in gonja sovjetskih listov in sovjetskega radia proti Turčiji in Iranu sta prisilila zaveznike, da podvedo svojo pozornost na bližnjem in srednjem Vzhodu in da se pripravijo za vsako morebitnost. Moskvska vlada bi utegnula skušati popraviti izgubo svojega ugleda na Finskem z naglo zmago južno od Kavkaza. Mislijo, da bi bila Perzija prva žrtev sovjetskega napada in da bi iranski petrolejski vrelci kaj lahko spravili Moskvo v skušnjava. Tudi ni izključiti možnosti sovjetskega napada na Turčijo.

Razne vesti iz zaupnih virov kažejo, da zbirajo Sovjeti velike čete v Kavkazu in na vzhod-

ni meji Turčije ter na severni meji Perzije. Hkratu prihajajo poročila tudi o velikem številu aretacij v Armeniji. Moskvski radio in moskovski listi so začeli srdito gonjo proti Iranu in Turčiji, pri tem pa tudi napadajo Veliko Britanijo in Francijo. Posebno ostri so sovjetski napadi proti Perziji. Ti napadi spominjajo na sovjetske napade na Finsko, preden so Sovjeti z orožjem napadli to državo. Iz tega bi se dalo sklepati, da pripravljajo Sovjeti nov napad. — Turčija je zaradi takšnih razmer izdala obsežne obrambne ukrepe. Zavezniški generalni štabi niso ničesar opustili, da bodo kos vsem morebitnostim.

Rdeča vojska je zamudila tudi drugi rok za osvojitve Finske

Finci so odbili vse napade in preprečili rdeči vojski uspeh, ki naj bi ga dosegla za svojo 22. letnico

Helsinki, 23. febr. o. V noči od predvčerajšnjim na včeraj ter ves včerajšnji dan so sovjetske čete napele vse sile, da bi predreli Mannerheimovo črto vsaj na enem kraju. Posebno hudi boji so divjali in divjajo še pri postaji Kamara ob progih med Summo in Viborgom. Ruski utrniki pripovedujejo, da je poveljnik sovjetske vojske na tem delu bojišča obljubil, da bo do danes, ko praznujejo Sovjeti in z njimi vse svetovni komunisti obletnico ustanovitve rdeče vojske, padla, če že ne Mannerheimova črta vsa, pa vsaj njena glava pri Koivistu in trdnjava Viborg. Toda rdeča vojska je zamudila tudi ta drugi rok za uničenje Finske. Prvi je bil v decembru za Stalinovo 60letnico. Po finskih vesteh so bili vsi sovjetski napadi odbiti in niso rdeči oddelki navzlic vsem naporom zavzeli niti mesteca Koivista, ki je izpraznjeno, kaj šele utrdbe, ki se začenejo za mestom.

Finci so odbili tudi vse sovjetske napade pri Tajpali in pri Kuhmi.

Hudi snežni viharji so včeraj ovirali vsako delavnost letalstva. Slabo vreme je prekrizalo vse načrte sovjetskega vrhovnega poveljstva, ki je bilo odločeno, da žrtvuje toliko ljudi in vojnega materiala, kolikor bi bilo potrebno za kak vidnejši uspeh. Močno je pa sovjetske napade zadnje dni

oviralo tudi delovanje finskega letalstva, ki je razbijalo zveze sovjetske vojske z Leningradom in onemogočalo dovoz streliva ter ojačenj.

Sovjeti so oznanjali, da bo rdeča armada vkorakala v Viborg na 20. obletnico svoje ustanovitve. Umik Fincev je upravičeval nekoliko to nado. Kakor se pa sedaj zdi, umik finskih čet v ničemer ni koristil Sovjetom in so se nade za njihov uspeh samo zmanjšale. Na eni strani so Finci skrajšali svojo mejo, na drugi strani pa so prisilili nasprotnika, da zbira in preuredi svoje sile, ker se je spremenilo ozemlje, na katerem teko boji. Sovjetske čete so z velikimi napori napadale na odsuku pri Viborgu in Tajpali. Te napade so izvedli v prvi vrsti zaradi tega, da bi olajšali položaj sovjetskih divizij na Ladoškem jezeru. Kakor so že poročali, sta dve sovjetski diviziji izvršili napad po močnem topniškem ognju. Toda Finci se držijo zelo dobro, ker so njihovi položaji tudi za topniški ogenj praktično neobčutljivi. To velja tudi za bombardiranja iz zraka. Ko preide sovjetska pehota v napad v upanju, da so finski položaji razbiti, jo sprejme smrtonosen ogenj, ki ga ni pričakovala. Kar se tiče novih finskih položajev v pokrajini Viborg, se vsi vojni strokovnjaki strinjajo, da je nova črta močnejša od one, ki so jo izpraznili.

Obisk romunskega finančnega ministra v Bolgariji

V njem vidi tisk začetek boljšega sožitja med dosedanjima sovražnicama

Sofija, 23. febr. Bolgarska brzojavna agencija poroča: Včeraj ob 9 se je pripeljal v Sofijo romunski finančni minister Constantinescu, da vrne obisk bolgarskega finančnega ministra Božilova v novembru 1938. Na postaji je Constantinescu sprejel kraljev odposlanec finančni minister Božilov v družbi kmetijskega ministra Bagrianova, romunskega poselnika in poslanika osebja, poslaniki ostalih balkanskih držav in mnogo drugih uglednih osebosti.

Romunski finančni minister Constantinescu je včeraj obiskal predsednika vlade Filova, finančnega ministra Božilova in zunanega ministra Popova, s katerimi se je dolgo razgovarjal. Finančni minister Božilov mu je priredil kosilo. Zvečer pa je romunski poslanik priredil v čast Constantinescu čaj, katerega so se udeležili člani vlade, diplomatski zbor in še druge osebnosti iz finančnih, gospodarskih in političnih krogov.

Na pojedini je imel Božilov govor, v katerem je med drugim dejal: »To manifestacijo prijatelj-

stva s strani romunske vlade, izraženo z vašo prisotnostjo v Sofiji, vsi visoko cenimo, ker nam prihaja v trenutku nove vojne, ki vzemirja vse narode. Mi, ki smo policijani voditi gospodarsko življenje naših držav, najbolje vemo, kaj pomenijo dobre gospodarske zveze za okrepitev prijateljskih odnosov med narodi.« V odgovoru je Constantinescu izrazil veselje, da se nahaja kot gost finančnega ministra Božilova v bolgarski prestolnici. Izrazil je priznanje državnim sposobnostim svojega tovariša ter naglasil upanje, da bo v kratkem obnovljen letalski promet med obema državama in železniški promet čez Donavo in da se bodo tudi ostala prometna sredstva zboljšala. »Posebno srečen bom,« je dejal Constantinescu, »če bo obisk prispeval k boljšemu razvoju odnosov in zaupanja med obema državama, ki ju večje številne enake koristi, na prvem mestu pa skupna volja, da se ohrani mir.«

Težave med Anglijo in Italijo

Rim, 23. februarja. (Havas.) Italijanski veleposlanik v Londonu Giuseppe Bastianini je prispel včeraj nenadno v Rim. Italijanski veleposlanik bo obvestil rimsko vlado o stališču londonske vlade glede raznih vprašanj, ki so ozko zvezana z italijansko-angleškimi odnosi, posebno pa o vprašanjih v zvezi z blokado nad nemškimi izvozom, posebno pa premogom, ki ga je Italija naročila v Nemčiji in bi ga rada prepeljala po morju iz holandskih pristanišč. Smatra se, da bo angleško trgovinsko zastopstvo, ki se je že pripravilo zapustiti Italijo, odložilo svoj odhod.

Obrambni posveti skandinavskih in baltičkih držav

Kopenhagen, 23. febr. o. Zaradi zadnjih dogodkov, ki pomenijo veliko nevarnost za ohranitev stroge nevtalnosti skandinavskih držav, se bodo jutri sešli v Kopenhagenu zunanji ministri Švedske, Norveške in Danske, da se posvetujejo o skupnih korakih za obrambo svoje nevtalnosti, svoje pomorske trgovine ter o posledicah, ki jih prinaša sovjetski napad proti Finski za vse skandinavske države. Od tega sestanka je odvisno bodoče stališče severnih držav in sedanji evropski vojni. Poseben pomen temu posvetu daje dejstvo, da se vojno brodovje vojskujočih se držav zbira v severnih skandinavskih vodah in da so sovjetska letala napadla švedsko mesto Pajalo takoj potem,

Vesti 23. februarja

Nemški gospodarski izvedenec dr. Clodius je nenadno spet dopotoval v Bukarešto. Njegov obisk je v zvezi z začetkom trgovinskih pogajanj med Italijo in Romunijo. Dr. Clodius naj skuša prepričati, da ne bi nova trgovska pogodba škodila Nemčiji.

Turška vlada je izdala vrsto ukrepov, ki naj uredijo turško proizvodnjo, preživljanje in porabo ob morebitni vojni. Izdelovalce življenjskih potrebščin in proizvajalce bodo prisilno organizirali ter določili cene, po katerih bodo smeli prodajati živila.

Veliko pomanjkanje petroleja je nastalo na Danskem, ker Nemci potaplajo ladje, ki vozijo petrolej in bencin.

Posadka angleške križarke »Ajax«, ki se je odlikovala v boju z nemško križarko »Admiral von Speer« je bila včeraj odlikovana.

Tri hude eksplozije so pripravili včeraj v Londonu irski teroristi. Več ljudi je bilo hudo ranjenih.

Vrhovni poveljnik nemške vojske general Brauchitsch je od 19. do 20. februarja nadzoroval taborišče nemške vojske v zasedeni vzhodni Poljski in opozarjal vojake na velike naloge, ki jih čakajo v teh krajih. Nemške oblasti so odkrile veliko tihotapstvo tujega denarja v Holandijo. Tihotapci so za skrivanje tujega denarja uporabljali slike kanclerja Hitlerja z izvoljenimi okvirji. V enem samem okvirju je bilo spravljeno 9000 funtov šterlingov (nad dva milijona dinarjev).

Jubilejno poročilo rdeče vojske o bojih na Finskem ob 22. letnici »Armade kmetov in delavcev« glasi: Na Karelijski ožini nič važnega.

Holandska trgovska mornarica je dozdej izgubila 16 ladij s 73.000 tonami, t. j. 3 odstotke vsega ladjevja. Ladje so bile potopljene od nemških podmornic ali od min.

Od začetka vojne so Angliji zbili na Severnem morju in ob obrežjih 50 nemških bombnikov. Dva so sestrelile včeraj angleške ribiške ladje, katere so zdaj obožžili.

Madžarski zunanji minister Csaky je včeraj odpotoval v Gradec. Uradno poročilo pravi, da je potovanje zasebno.

Rooseveltov odposlanec Welles bo jutri zvečer dopotoval v Napoli ter bo takoj odpotoval v Rim, kjer ga bo v ponedeljek sprejel predsednik italijanske vlade Mussolini.

Nemški parnik »Antonio Delfino« (13.000 ton) je včeraj odplul iz brazilske pristanišča Bahia in namerava čez Panamski prekop in čez Tihno morje priti v Vladivostok, kjer bi izlozil tovor, vreden milijon dolarjev. Blago bi potem čez Sibirijo poslal v Nemčijo. Pred odhodom je poveljnik ladje izjavil, da bo parnik potopil, če bi ga napadle zavezniške vojne ladje.

Suočneje uradno poročilo francoskega vojnega poveljstva pravi, da je bilo na obeh straneh nekaj streljanja in letalskega udeleževanja.

Francoska županska zveza je sklenila začeti z nabiranjem denarnih prispevkov za Finsko po vseh francoskih občinah.

Zadnji potres v Turčiji je zahteval po dosedanjih poročilih 80 smrtnih žrtev, več 100 ljudi pa je bilo ranjenih. Kmetom je pobegnilo kakh 10.000 glavi živine.

Sovjetska poslanica v Stockholmu Kolontajeva je izjavila švedskemu zunanjemu ministru, da Sovjeti ne mislijo po zavzetju Finske napasti tudi Švedske in da sovjetske čete ne bodo stopile na švedska tla. Izjavi je treba verjeti, saj n. pr. še vedno drži zdajnja izjava sovjetskega zunanjega ministra Molotova, da se Sovjeti ne vojskujejo s Finsko. Molotov pa je šef Kolontajeva.

Večina francoskega tiska zadnje čase vedno odločneje zahteva naj Francija pretrga diplomatske in druge zveze s Sovjeti, ker je Rusija gospodarski in vojaški zaveznik Nemčije. O njeni nevtalnosti ni več govora in sodelovanje z boljševizmom je nemogoče. Zato naj narodni socializem in boljševizem skupaj propadata.

Italija bo varovala mir in nevtalnost Balkana z vsemi svojimi političnimi in vojaškimi silami in ne bo pustila, da bi si kdorkoli skušal na Balkanu zagotoviti premoč. Podvojila bo svoja prizadevanja za ohranitev miru, piše italijanski tisk ob novicah, da se bo sedanja vojna razširila tudi na Vzhod.

Italijanski zunanji minister prof. Ciano naj bi po poročilih madžarskih listov obiskal Budimpešto maja meseca.

Nemška vlada je izdala spet dolgo uradno poročilo o poljskih grozodejstvih nad nemško manjšino. Poročilo pravi med drugim, da so Poljaki v septembru lani pobili 58.000 Nemcev. Iz poročila ni razvidno, ali velja to število tudi za nemske vojake, padle v boju. Poročilo obravnava tudi ravnanje Poljakov z Nemci v Slezijski plebiscitni po svetovni vojni.

ko je švedski kralj še enkrat slovesno zagotovil, da hoče biti Švedska v vojni med Finsko in Sovjeti nevtalna. Zunanji ministri severnih držav se bodo morali posvetovati tudi o skupnih korakih, ki bi jih morale skandinavske države izvesti, če bi se sedanja vojna navzlic njihovemu odporu razširila tudi na nje.

Riga, 23. febr. o. Zunanji minister Munters je za 14. marca sklical posvet baltičkih držav v Rigo. Posveta se bodo udeležili estonski, letonski in litvanski zunanji ministri ter se posvetovali o nadaljnjem ravnanju baltičkih držav v sedanji vojni med Nemčijo ter Anglijo in Francijo in v vojni med Sovjeti ter Finsko

Ljubljana od včeraj do danes

Vedno bliže smo Matiji, ki je znan po narodnem pregovoru kot tisti svetnik, ki sled razbijanju, če ga ni, ga pa naredi. Letos mu ga prav gotovo ne bo treba narediti, dovolj ga imamo. Kar prav bo prišlo, če nas ga bo nekoliko osvobodil. To zimo ga je bilo že več ko preveč. Se zdaj, ko se prav za prav že skoraj posvajamo od februarja, mraz, ki je letos dovolj pokazal, kaj premore, noče na noben način odnehati. Bomo videli, ali ga bo Matija, ki je letos prestopnega dneva v februarju celo en dan pozneje kakor običajno, poslal nazaj na sever, odkoder je bil prišel. Včeraj smo v našem mestu namerili prav čedno nizko temperaturo, danes pa tudi. Davi je bilo v našem mestu mraza spet okrog -15°C . Za februar, ko sonce že bolj prihaja do moči, je to kaj visoka številka. Upajmo, da nas bo ta mraz konec krajev vendarle že zapustil in napravil prostor znošnejši temperaturi. Zdjaj zimske nerodnosti vsaj že lažje prenašamo, ker vemo, da nas ne bodo mogle tretji čas, ki jim je odmerjen. Zima se lahko zavleče tja do srede marca in hladno lahko ostane še prav do začetka aprila, vendar pa vemo, da z vsakim novim dnem hitimo gorkejšim in prijetnejšim časom naproti. Ta zavest dosega, da tudi lažje potrpiamo, če nas kljub koncu februarja sem pa tja še vedno obiskujejo neprijetni mrzli valovi. Vsaki reči so postavljene meje in tako so postavljene tudi mrazi. Prej ali slej se bo moral umakniti prihajajoči pomladi.

Veliko zanimanje za „Lok“

Prihodnjeno sredo bosta v našem mestu ponovno nastopila slovita plesna umetnika Pino in Pia Mlakar, ki sta bila ob prvi predstavi svoje najnovejše plesne umetnine „Loka“ deležna od strani ljubljanskega občinstva največjega priznanja. Pri tej predstavi je bilo gledališče razprodano prav do zadnjega kotička, tako da je veliko število tistih, ki bi si bili radi ogledali to znamenito delo, moralo oditi od blagajne praznih rok, saj so bile vstopnice razprodane že davno pred dnem predstave. Uprava opernega gledališča se je v želji, da bi ustregla vsem obiskovalcem, obrnila na umetnika z vprašanjem, ali bi hotela v Ljubljani nastopiti še enkrat. Dobila je pritrđen odgovor in zdaj je že razglasila natančen datum njihovega ponovnega nastopa. Mlakarjeva bosta z „Lokom“ nastopila v našem opernem gledališču prihodnjeno sredo. Kakšno zanimanje vlada v našem mestu za ta njun nastop, je razvidno iz dejstva, da operno blagajno dan za dnem kar oblegajo tisti, ki si dela prvo pot niso mogli ogledati. Kakor hitro so šle vstopnice v prodajo, so se začele pred blagajno zbirati desetine interesentov. Kdor bi si rad delo ogledal, mu priporočamo, da si omisli vstopnice čimprej, dokler še niso razprodane. Mlakarjeva sta medtem nastopila v Zagrebu, kjer sta doživela ogromen uspeh, kakor je razvidno iz časopisnih poročil.

Z nožem so ga obdelali

V neki kranjski gostilni so sedeli veseli bratci, pridno so gasili žejo in peli, da je odmevalo daleč naokrog. Vse je kazalo, da so to najboljši prijatelji in da jih bo to razpoloženje močno ganilo, toliko, da se bodo začutili brate in plemenita srca in da bodo drug drugemu razložili svoje težave ter potem od pijače in od govorenja ter petja utrjeni mirno odšli domov. Pa se ni zgodilo tako, ampak čisto drugače. Bog vedi, kaj je bilo krivo, da so si kar na lepem prišli nekaj navzkriž. Padati so jele razburjene besede, duhovi so bili od sile ogorčeni, tako da so nenadoma ukazali rokam, naj zgrabijo za nož. In tako se je tudi zgodilo. Nastal je hud »špetir«, v katerem so najbolj govorili stoli in noži. Seveda se taka reča nikdar ne konča brez žrtev. Tokrat jo je najhujše izkupil Jakob Lovrec, krojaški pomočnik in bivši krvojadalec. Pošteno ga je »nasprotni tabor« obdelal z noži in stoli. Zdjaj ga bodo morali nekoliko »zaflakirati« ljubljanski zdravniki.

Včeraj so v ljubljansko bolnišnico pripeljali tudi delavca v pivovarni »Union«, Rudolfa Gorjanca, ki je izbral svoj prosti čas, skočil na drsališče pod Cekinovim gradom, kjer se je nekaj časa kar pripravno sukalo po ledeni ploskvi, dokler mu ni spodrsnilo, da je padel, in sicer tako nerodno, da si je pri padcu zlomil levo roko.

Včeraj je ljubljanski tramvaj podrl upokojeno učiteljico Terezijo Korbiš, ki se je v napačnem trenutku neprevidno podala čez cesto.

Nesmrtna familija Hudorovičev

Hudoroviči so ciganska familija, katere ime je bilo že nešteto objavljeno po dnevnem časopisu in podrtano v policijskem dnevniku. Ne mine mesec, da ne bi bil vsaj en član te familije v zaporu ali pa zasledovan. Zdjaj oblasti zasledujejo Hudoroviča Pavleta, ki je star tako nekako od tridesetih do petintridesetih let, srednje postave, podolgovatega obraza, gladko obrit. Kakor navaja policijski opis, je oblečen v živo obleko ter

nosi stare čevlje. Ljubljanska policija mu je za petami, ker ji je javila žandarmerijska postaja v Senčurju pri Kranju, da je ta Hudorovič Pavle dne 11. februarja letošnjega leta na zvit način zamenjal starega konja za dobro kobilo, in sicer na škodo posestnika Mihe Štirna iz Močjaše št. 6, občina Predvor v kranjskem okraju. S tem ga je oškodoval za približno 4000 dinarjev. Zdi se, da je po svoji uspehi lapovščinski odšel nekam proti Kamniku. Štirnova kobila je stara devet let, je črne dlake, visoka je 160 cm, ima velik trebuh ter je vredna okrog 4500 din.

Tatovi koles so v našem mestu zelo pridni v svojem poklicu. Do zdaj so spravili na varno že celih 29 koles, ki predstavljajo po cenitvi skupno vrednost 26.300 din. Devet in dvajset koles je preneto čedna številka, ki močno opozarja lastnike koles, naj svojih vozil ne izpostavljajo lahkomišelnemu skušnjavi, ki tako rada obide tatove.

Februarja je manj zavarovancev pri OUZD kakor lani

Število zavarovanih delavcev in delavk je v januarju občutno padlo. Vsega skupaj je bilo zavarovanih 89.944 delavcev in delavk ali 287 več kakor januarja lani. Pač pa je padec še bolj občuten v tekočem mesecu, kajti članstvo OUZD je padlo pod stanje v februarju lanskega leta. Nasprotno pa se je število bolnikov povečalo in je znašalo 3242 delavcev in delavk. Povprečna dnevna mezdna je znašala pri delavcih 28,24 din, pri delavkah pa 20,12 din, kar da povprečno zavarovano mezdo v februarju 25,07 din. Celotna zavarovana mezda pa je znašala 2.254.991,60 din.

Nazadovanje zaposlenosti se kaže običajno socialno zavarovanje. Stalež bolnikov se je v januarju 1940 povečal napram istem mesecu predhodnega leta za 240 delavcev in delavk. Celotna prisrta članstva pa znaša skoraj isto toliko, oziroma samo neznatno več, namreč 287. To pomeni, da gre skoraj vse prisrta članstva OUZD v bolniški stalež. Ker znaša normalni odstotek delavcev in delavk okrog 2,5%, bi se smel stalež bolnikov povečati za kakih 7 oseb, namesto za 240. Zaradi večjega staleža bolnikov je narasel tudi odstotek bolnikov za 0,25% na višino 3,60%, katere že nevarno ogroža bilančno ravnovesje OUZD.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, ki približno odgovarja dejanskemu dnevnemu zaslužku povprečnega delavca, se je povečala za 15 par ali za 6%. V razmerju z dragojino je to povišanje delavskih zaslužkov vse prej kot zadostno tudi tedaj, ako bi bilo to povišanje stvarno. Zanimivo in važno namreč je, da so se delavske plače moških povečale za 34 par dnevno ali za dober odstotek, dnevi zaslužek ženske pa je celo padel za 25 par dnevno ali istotako za dober odstotek. Povečanje skupnega zaslužka moških in žensk je torej samo navidezno, ker ima svoj vzrok v naraščanju moških, ki so, kakor znano, bolje plačani, in nazadovanju slabo plačanih ženskih zavarovancev. O stvarnem izboljšanju delavskih zaslužkov skoraj ne moremo govoriti, vsaj ne na podlagi statistike OUZD, ki temelji na prijavah delodajalcev, katere pa seveda niso vedno popolnoma točne.

Zanimiva prelevitev navdušenega madžarona

Zagrebski »Juturni list« se bavi z osebnostjo znanega vojvodinskega politika in velikega glasnika jugoslovenskega dr. Kosta Popoviča, ki si je danes zastavil nalogo, da bo svetu dopovedal, da v Vojvodini ni bilo nikdar nobenih Hrvatov. Vojvodinski hrvaški senator Josip Vukovič pravi o tem dr. Popoviču sledeče: Dr. Kosta Popovič je začel svojo kariero kot mestni uradnik v Somboru in je na njegovih vratih visel napis: Dr. Popović, szilard varosy jegyzök —

Kot najbolj zaupna osebnost madžarske vlade je postal tajnik grofa Windischgrätz in zaupnik madžarske vlade, ki ga je postavila tudi za komisarja za revizijo na vsem Madžarskem. Srbska Šajkaška dobro ve, kako je izvršil svojo revizijo. Njegov pomočnik je bil Bela Szilagy. S Srbi in Bunjevci sploh ni hotel nikoli govoriti in se je vedno podpisoval »Dr. Popović szilard«. Po prvu vrstu je postal poverjenik za prehrano, pa je moral kmalu iti. Bil je član »Vojvodinske banke«. Ki je propadla, naka se je umaknil z vsem svojim imetjem, toda tako, da na svoje ime ni imel napisanega prav nič. Nato se je v nekem kopalnišču spoznal s Petrom Živkovičem in stopil v aktivno politično borbo. Ko je bil poslanec v somborskem okraju, je vladal tam strašen strankarski režim. Pregarjal je opozicijo, odganjal uradnike in delal prava čuda. Leta 1935 je bil izvoljen na listi Boška Jevtiča, s prihodom dr. Stojadinoviča pa se je umaknil, kasneje pa se je izjavil za pristaša JRZ in se zaganjal proti Hrvatom v Vojvodini. Med vojno je torej vodil madžarsko politiko, od 6. januarja 1929 jugoslovensko, danes pa velikosrbsko. — List pravi dalje, da je bil dr. Kosta Popovič za vselej izključen iz Narodne odbrane dne 30. maja 1935. To bodo najbolj vedeli ugledni člani vodstva te obrambne organizacije. In ta dr. Kosta Popovič straši danes kot senator še naprej.

„Jutro“ in proces proti Mravljetu

Kar smo zapisali včeraj o morali »Jutra« in »Naroda«, je seveda vzbudilo odmev pri »Jutru«, ki zadnje čase s surljivo vno me brani vse, kar ima zvezo s komunizmom, kakor jo ima n. pr. sedanjí voditelj JNS-arske mlađine Milan Mravlje po svoji preteklosti. V odgovor »Jutru« ugotavljamo naslednje:

1. Dokazano je, da je šenčurški proces uprizoril JNS-arski, to je jutrovski tabor. Ne da bi služil državi ali kakemu vzoru, marveč, da bi z najnepoštenjšimi in najnemoralnejšimi sredstvi potlačil svoje politične nasprotnike. O tem pričajo izjave JNS-arskega voditelja Milana Mravlje, ki je dejal: »Ne gre za krivo ali nekrivo pričevanje, gre za to, da se klerikalce uniči!«

2. Izid šenčurškega procesa, pri katerem je bilo veliko ljudi po nedolžnem obsojenih, je treba pripisati naročenemu ali nenarochenemu, zavestnemu ali nezavestnemu krivemu pričevanju in krivim prisegam. To dejstvo je potrjeno s svojočasno osebno priče Prešerna in s procesom proti Milanu Mravljetu, ki je bil zločina krive prislege oproščen, ker mu ni bilo mogoče dokazati, da ni namenoma po krivemu pričal. Ugotovljeno pa je pri tej razpravi bilo, da dekan Škrbec ni izgovoril besedi, zaradi katerih je bil na podlagi Mravljetovega pričevanja obsojen na leto dni ječe.

3. Šenčurški proces, njegova priprava in njegovi nameni nimajo primere v slovenski politični zgodovini. Take procese je uprizorjaval Avstrija proti hrvaškim in slovenskim domoljubom. Enak proces proti slovenskim domoljubom so uprizorili JNS-arji. Moralna odgovornost za to pada na njihovo stranko, katere šef dr. Kramer si je povrh vsega kot edini slovenski politik nakopal sramotni sloves, da je sam osebno denunciral svoje politične nasprotnike.

To so dejstva, ki jih je ob procesu proti Milanu Mravljetu vredno poudariti. Ta dejstva naj »Jutro« ovrže, če jih more.

Muke pri pomirjevanju sremskih radikalov

Ruma, 23. febr. j. V Rumi so imeli radikali sestanek, ki je bil sklican na pobudo bivšega ministra dr. Voja Janjčiča. Na sestanku naj bi dosegli vsi radikali med seboj spravo, po drugi strani pa je hotel dr. Janjčič po svojih prijateljih urediti tudi vprašanje kandidature za prihodnje volitve. Na vsak način bi rad kandidiral on. Ko je eden njegovih prijateljev predlagal, da se pošljeta pozdravní brzojavki Acu Stanovičevu in dr. Janjčiču, so se razburili ostali in nastopili proti drugi brzojavki. Janjčičev prijatelj pa so se spet oglasili in navdušeno govorili o neminljivih zaslugah Janjčiča za rumski okraj. Protigovornik pa je predlagal, naj radikali sklenejo, da ne bodo kandidirali nikogar, ki pride od zunaj. Vse pomirjevanje se je nazadnje izemilo v ropotanje in kreganje, dokler niso Janjčičev prijatelj umaknili svojega predloga, da se Janjčič pošlje brzojavka. Ostalo je le to, da se pošlje pozdravna brzojavka Acu Stanovičevu. — Kaže, da radikali s takimi pomirjevanji ne bodo daleč prišli.

Celjske novice

Narodno gledališče v Mariboru uprizori drevi ob 8. v mestnem gledališču veseloigro »Konto X«. Predstava je za abnoma.

Gradnja hodnika za pešce v Gaberjih je neodločena. Na torkovi občinski seji je bilo prebrano poročilo tehničnega oddelka mestnega poglavarstva o tlakovanju cestišča in istočasni izvedbi hodnika za pešce. Tehnični oddelek se je hotel zavrovati pred morebitnimi očitki, zaradi gradnje in je predlagal, da se naprava hodnika izvede istočasno s tlakovanjem cestišča. Proti predlogu sta protestirala mestna svetnika gg. Gologranc Konrad in Kranje ter zahtevala, da se dela zaradi nevzdržnih razmer zanesljivo prične že spomladi, odnosno čimprej, saj je bil že v lanskem preračunu odobren kredit 150.000 din, v letošnjem pa celo 250 tisoč din. Mestni svetnik g. Gologranc je pribil, da so načrti že končani, cesta že tlakovana, potrebno je le malo volje pri tehničnem oddelku. Predsednik g. dr. Voršič je zagotovil, da se bodo dela čimprej pričela.

Za regulacijo Hudinje je nakazala banovina 100.000 din.

Brezposelnost je po evidenci Javne borze dela v Celju narasla v 10 dneh od 998 oseb na 1228. Delo dobi en pek, pekar, krojač, 3 hlapeci, 10 kmečkih dekel, 2 sobarici, 10 kuharic, 6 služkinj in postrežnica.

Vincencijsva konferenca v Celju je polagala v sredo zvečer obračun svojega dela. Iz posameznih poročil je bilo razvidno, da je konferenca mnogo storila za revne sloje. Podpirala je 828 družin in izdala v preteklem letu 32.940 porcij v kuhinji. Hrano so dobili revni dijakci, vajenci siromašnih staršev in številni reveži. Konferenco je podpirala banska uprava, občina, domači denarni zavodi, trgovci, peki, mesarji, zlasti pa podeželsko dobro ljudstvo, ki je rado dajalo živila. Celoten denarni promet je presegal 200.000 din.

Italijanski minister Bottal in francoski pisatelj Duhamel v Zagrebu

Zagreb, 23. februarja. j. Danes zjutraj je prispele v Zagreb italijanski prosvetni minister Bottal, ki bo danes popoldne odprl zavod za italijansko kulturo, ki je enak tistemu, katerega je včeraj odprl v Beogradu. Istočasno pa se mudi v Zagrebu tudi znameniti pisatelj Duhamel, ki si je ogledal mesto in obiskal tudi mestnega župana. Župan Starčević je pri tej priliki izročil francoskemu gostu album s slikami zagrebškega mesta. Duhamel je dal častnikarjem tudi izjavo o svojih vtisih in rekel, da mu Jugoslavija nenavadno ugaja. Povsod je dobil samo ugodne vtise. Duhamel bo imel v Zagrebu predavanje o francoski kulturi.

Filmi, ki jih velja videti... ali ne videti

»Stirje osvobodnik« (Kino Matica). — Ta film predstavlja zgodbo, ki kljub obilnemu streljanju, boksanju in senzacijam vsake vrste, ni banalna in tudi v gledanju kljub dokaj romantični koncepciji ne zapuša dojma, da bi bila postavljena kar tja v en dan. Sujejt je v kratkem naslednji: intrigo brezvestnega orožarskega velepodjetja dosežejo, da je po nedolžnem degradiran angleški polkovnik, ki je vse svoje življenje častno opravil svojo službo. Stirje njegovi sinovi, dijak v Oxfordu, diplomatski uradnik v Newjorku, londonski advokat in aviatik, pridejo v rodni dom, kjer se sestanejo z očetom, ki je prinesel s seboj važne dokumente, dokazno gradivo, da je nedolžen. Se preden pa oče sinovom lahko pojasni, kako je z njegovo zadevo, pade strel in neznanec ukrade njegove dokumente. Sinovi prisrežejo maševanje in se podajo na vse štiri strani sveta iskat krivce očelove degradacije in njegovega umora. Pri tem dožive vrsto največjih pustolovščin, prestanejo najrazličnejše nevarnosti in zaidejo v najnerodnejše situacije, dokler se jim končno po mnogih ovinkih ne posreči izslediti krivca. Ob koncu se jim posreči dobiti za očeta popolno rehabilitacijo: kralj odkliče očeta z največjim odlikovanjem. V delo je kajpada spretno vpletena tudi ljubavna zgodba, ki nam predstavi dva odlična partnerja Loretto Joungova in Richarda Greenega. V ostalih vlogah srečavamo še Aubreyja Smitha, ki igra starega polkovnika, Sandersa, Carradineja in druge. Film, ki sicer odgovarja bolj ameriškeomu okusu, je tudi za naš še kar sprejemljiv, dokaz, da ni slab. Občutno pa nas moti dejstvo, da je kopija nemška in ne originalna.

Važno za sadjarje

Pravo vrednost ima danedne samo po kakovosti neoporečno prvotnosti namizno sadje. Tako sadje pa ne zraste kar samo od sebe, brez sodelovanja sadjarja. Treba je zato smotro urejenega, intenzivnega obdelovanja. Najvažnejši del sodobne sadne kulture pa je varstvo sadnega drevoja pred zajedavi. In to varstvo se na noben drug način ne da popolnoma zanesljivo izvesti kakor z obdelavo sadnega drevoja z določeniimi in v mnogoletni praksi preizkušeniimi škropilji. Škropljenje sadnega drevoja je brezpogojna zahteva sodobne sadne produkcije.

To delo pa ni tako preprosto, ker je »uspeh« zavisen od raznih okolištni, kakor od škropiva, od dobe škropjenja, od števila škropljenj, od načina škropjenja, od vremena itd. Zato je neogibno potrebno, da vsak sadjar to velevažno kulturno delo na vse strani in do dobrega prouči, kajti le potem ga more upravljati s praviim umevanjem, s potrebno spretnostjo in z zanesljivojostjo. Kje pa naj dobi sadjar vsa tozadevna navodila in pojasnila? V knjigi »Škropjenje sadnega drevoja«, ki jo je spisal po 20letnih lastnih skušnjah splošno znani strokovnjak, ravnatelj banov, vinarске in sadjarske šole v Mariboru, g. Josip Priol, in ki jo je ravnaker izdalo v 2. izdaji »Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani«.

Kako potrebna je ta knjiga in kako je sadjarjem z njo ustreženo, nam izpričuje dejstvo, da je bila 1. izdaja tiskana v 5000 izvodih, razprodana v pičem letu. Druga izdaja tega poljubnega navodila za zboljšanje našega sadnega pridelka v množini in kakovosti je na podlagi najnovjših lastnih izkušenj ter domačega in tujega slovstva temeljito predelana, izpopolnjena in povečana. S pridom bo služila ne samo začetniku v škropljenju, ampak tudi že bolj izkušenemu sadjarju, čeprav ima morebiti že prvo izdajo.

Noben sadjar, ki mu je na tem, da bi pridelal obilo prvotnega namiznega sadja, ne bo brez te knjige. Dobi se pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu v Ljubljani in po vseh knjigarnah. Za družštvne člane stane 12 din, za nečlane in po knjigarnah pa 15 din izvoda.

Ze deset dni neprestanoma pada sneg v Južni Srbiji, zlasti pa okrog Kosevoga. Vse ceste so zametene, v gorah pa ga je za tri metre. Ze dva meseca je prekinjen vsak avtobusni promet, le železnica pošljuje kolikor toliko v redu. Ker so odrezani od ostalega sveta, trpe ljudje veliko pomankanje hrane in zmanjkuje jim tudi kuriva. Posebno hudo je za živino, ker je vsa rezervna hrana pošla.

Smrt vznemirja Craigley College

Lucas je z drhtečo roko napol dvignil pokrov. Profesor mu je odrinil roko in popolnoma odprl pokrov. Pred njegovimi očmi je ležal odprt zvezek in v njem zadnja beseda. Gospod Nettlon je vzel zvezek in ga prelistaval. Lucasu se ni moglo dogoditi prav nič hujšega. Tajnost je bila odkrita in odkril jo je gospod Nettlon, eden izmed glavnih osumljenčev.

»Prosim vas, gospod, to je čisto zasebna zadeva!« je poskušal Lucas.

»Vidim,« je odgovoril profesor mirno. »Nastavite roko!«

John Lucas je podrgnil z umazano roko ob hlačnico in bojazljivo nastavil prste. Ravnilo se je dvignilo in naglo samistilo, toda... Ustavilo se je pred samim ciljem. Oči gospoda Nettlona se so čudno zasvetile. Videti je bilo, kakor da se je v tem trenutku nečesa domislil. Spustil je roko in vrgel črni zvezek nazaj v predal.

»Zasluzili ste, da bi vam vzel to bedarijo in to bom tudi storil, če vas bom le še enkrat zalotil...«

Govoril je polglasno.

»Odmor po tej uri boste prebili za kaznen v moji sobi.«

Nato se je obrnil k ostalim učencem: »Analizirajte mi prihodnjo besedo...« Lucas ni mogel priti k sebi od začudenja. Kaj je bilo »Netlona«, da mu je pogledal skozi preste? To sicer ni bila nje-

gova navada. Ne samo, da ga ni udaril z ravnilom, temveč mu je vrnil tudi zvezek in povrh vsega ga bo odpeljal še v svojo sobo, katero bo prav gotovo zelo zanimivo in prijetno preiskavati.

Ob enajstih ga je gospod Nettlon odpeljal v svojo sobo, ga pustil tam, nato pa mu posebe prepovedal, da bi se smel česa dotakniti. Te zapovedi si Lucas ni vzel preveč k srcu, ker je vedel, da bo profesor anglaščine dežurni za ves čas odmora in da se ne bo mogel vrniti pred pol ure. Sedaj ali nikoli lahko pride do kakega senzacionalnega odkritja!

Čprav je temeljito pregledal sobo, vendar ni mogel odkriti ničesar razen velike kovinaste skatle, ki je stala na stolu poleg pisalnega stroja. Toda skatla je bila zaklenjena. Lucas jo je poskušal odpreti s ponarejenim ključem, katerega je bil z naglico naredil iz svoje igle za kravato, toda brezuspešno.

Vsedel se je na posteljo. Soba je bila čisto navadna. Gospod Nettlon je ljubil preprosto. Razen slike neke zelo kosmate osebe, pod katero je bilo napisano Walt Whitman, ni bilo nobenega drugega okrasja. Lucas je začel pozorno motriti veliko omaro. Morda pa je na dnu te omare skrit kak tajni predal? Poln upanja je stopil k omari, ko mu je pogled

obvisel nenadoma na kupu papirja na tleh pod omaro.

Pokleknil je in potegnil ta kup na preprogo. Bili so samo časopisi. Ves razočaran jih je hotel postaviti spet na mesto, ko je nenadoma opazil, da to niso bili časopisi, na katere je bil navajen. To ni bil niti »Daily Sketch«, ki ga je rada bral gospodična Sofija, niti častiljive »Times«, v katerem se je vsako jutro pri zajtrku potapljaj njegov oče. Lucas je razgrnil en list in vzkliknil od navdušenja: cela stran je bila poslikana v barvah! Začel je žreti pripovedbo o Popaju, Mickuju, Tarzanu... Čudni naslovi! In čudna komaj razumljiva angleščina. Toda slike Lucas je pozabil na svojo dvojno vlogo kaznovanega učenca in detektiva in je začel z navdušenjem, primemim z njegovega leta, brati o pustolovščinah teh čudnih oseb. Ko je prebral stran je začel prelistavati druge liste, ne da bi našel še kako tako slikano stran. Naslovi ga niso dosti zanimali. Slike pa še manj. Nenadoma pa je izbuljil oči. Spustil je časopis na tla in ga začel pazljivo gladiti. Tu, na vrhu stolpca, je bila elika Harveya Nettlona.

Lucas ni mogel priti k sebi od začudenja. Toda dvoema ni bilo... Ta spodnja celjust, ti gladki in svetli lasje, vse to je Lucas preveč dobro poznal! Trešo se od presenečenja, je prebral pod sliko:

»Kje je David Hervey? Pop (amerikanska kratica za očeta) in vsa družina so v skrbeh za najbolj veselega mladeniča v mestu. Bogve, kaj ga zadržuje na oni strani Oceana. Vrni se David, pop te kliče. Cakam te!«

Lucas ni mogel iz tega kratkega besedila sicer ničesar razbrati, vendar pa je takoj razumel, da je to odkritje važnejše od vseh tajnosti, ki jih je bil zapisal v črni zvezek. Gospod Nettlon torej ni bil gospod Nettlon? Za vragal! To je odpiralo čisto nova pota. Šele, ko je šolski zvonec naznanil konec odmora, ee je Lucas spomnil, da se bo kmalu pojavil profesor angleščine in ga pustil na svobodo. Pazljivo je odrgal ta list, zbral ostale časopise in jih vrnil na njihovo mesto pod omaro. Dragoceni list pa je zlozil ekupaj ter ga vtaknil v svoj hlačni žep, in ko je gospod Nettlon stepil v sobo, je že našel kaznenka, ki je stal nedolžno naslonjen ob posteljo.

»Dragi moj Lucas, danes ste jo srečno odnesli! Toda ee vas še enkrat zalotim, gorje vam! Ne samo, da niste pazili na pouk, temveč ste me tudi nalagali! Pazite se!«

»Dobro, gospod! Hvala gospod!« Lucas je gledal v profesorja, kakor da bi hotel ugotoviti, ee se je kaj spremenil po najnovjšem odkritju.

»Teja ne bom več storil, gospod!« »Dobro, lahko greste!«

Gospod Nettlon je pristopil k ogledalu in vzel glavnik. Lucas je bil vse preveč vznemirjen, da bi odšel naravnost k pouku. Čeprav je vedel, da je gospodična Santaiy zahtevala, naj bodo vsi na svo-

jem mestu, da bi lahko začela narekovati, je vendar stekel do glasbene sobe...

»Trk, trk.« »Noter,« je odgovoril glas gospodične Sofije. Lucas je vstopil in našel učiteljico klavirja v razgovoru z MacPheyem

»Gospodična Dodd, MacPhey, poglejte! Našel sem nekaj v sobi gospoda Nettlona... Zaprle me je za kaznen... To je ležalo pod omaro!«

»Gospodična Dodd, MacPhey, poglejte! O Lucas, kako ete predrzni...«

Toda MacPhey je skočil in potegnul list iz Lucasovega roka. Oči so se mu zasvetile, ko je bral.

»Saint Paul's Chronicle,« je rekel. »Glejte, kakaj agencija ni mogla ničesar odkriti!«

»Toda,« je rekla Sofija in prav tako vstala, »kaj pa je to?«

MacPhey je pogledal Lucasa.

»Dobro si naredil, mali! Zdjaj pa hitro k pouku, in niti besedice nikomur!«

»Bodite brez skrbi, MacPhey! Zogrem,« je rekel Lucas in počasi odšel.

Pred vrati učilnice je obstal, in elišaj presemu glas gospodične Santaiy, ki je začela pravkar narekovati. Ko je Lucas vstopil, je prenehala in ga z ledenim pogledom spremlila do njegovega sedeža.

»Oprostite gospodična, gospodična Dodd mi je nekaj časa dal zdrževala pri klavirski uri.«

»Hitite, hitite,« je zamrmrala gospodična Santaiy in njene črne oči so se ponovno spustile na knjigo.

Od tu in tam

Včeraj je italijanski prosvetni minister Giuseppe Bottai odprl zavod za italijansko kulturo v Belgradu. Otvoritve sta se udeležila tudi knez namestnik Pavle in knežinja Olga, dalje pa so bili navzoči tudi številni člani vlade, drugi odličniki, znanstveniki, književniki in vsučiljski profesorji. Uvodno predavanje je imel minister Bottai, za njim pa profesor Giovanni Mauer, ki bo vodil zavod v Belgradu. Knez namestnik Pavle je odlikoval z visokimi odlikovanji italijanske znanstvenike, Italijanski kralj je odlikoval več jugoslovenskih javnih delavcev, med njimi tudi profesorja Italijanščine na belgradski univerzi dr. Stanka Škerjaja. Danes se je minister Bottai odpravil v Zagreb, kjer bo odprl enak zavod kakor v Belgradu.

Osrednje tajništvo delavskih zbornice je imelo v Belgradu svojo sejo, katere so se udeležili zastopniki vseh jugoslovenskih delavskih zbornic, razen zastopnika zagrebske in splitske zbornice, ki pa sta svoj prihod najavila. Izvoljen je bil najprej za predsednika Vasilij Besermenji, nato pa se je začela razprava o denarnem poslanju osrednjega tajništva v lanskem letu. V razpravo so posegli tudi slovenski delegati, nakar je bil preračun sprejet. Mnogo so govorili tudi o poslovanju v osrednjem tajnistvu, ko so tam gospodarili socialisti s Kreckičem na čelu. Ugotovili so, da manjka okrog 60.000 din denarja. Poleg tega je osrednje tajništvo vložilo večje vsote v neko delavsko zadrugo, seveda socialistično, obenem pa te vloge zavežalo z enoletnim odpovednim rokom. Sklenjeno je bilo, da se pokličejo na odgovornost tisti, ki so zakrivali, da se je imovina osrednjega tajništva na nedovoljen način nalagala. Končno je bil izvoljen ožji odbor za preučevanje vprašanj in poprišča delavskega prava.

Zanimiv je bil izid volitev obratnih zaupnikov v železarni Zenica, ki spada v koncentrn Jugoslovenskega jekla d. d. Nastopilo je pet delavskih strokovnih organizacij. Volivnih upravičencev pa je bilo 2418. Socialisti so dobili devet zaupnikov, Hrvaška delavska zveza 3, neodvisna srbska lista 4, neodvisna muslimanska lista in Jugoras pa nobenega zaupnika.

Tri dni se je v Belgradu mudil francoski zdravnik in raziskovalec dr. Fisinger, ki je predaval zdravnikom o svojih izsledkih pri zdravljenju jeter, zlasti pa glede vpliva alkohola na jetra. Pariški zdravnik je menjal, da vsaka tudi najmanjša količina alkohola vpliva na jetra in da jim slabi funkcije. V drugem predavanju je obravnaval sladkorno bolezen in poudaril svoja dognanja, da morejo dobivati bolniki na sladkorni boleznici večje količine insulina, kajti insulin odvaja iz jeter zaloge sladkorja v kri, obenem pa pospeši, da ta sladkor hitreje izgoreva v mišicah. Ovrvel je nekatera naziranja drugih raziskovalcev sladkorne bolezni, zlasti kar se tiče vprašanja sladkorja, ki se kopiči v jetrih. Pariški zdravnik je včeraj zapustil Belgrad, še prej pa si je ogledal vse belgrajske medicinske ustanove, zlasti pa kliniko.

Zaradi mraza se je spet naredil led na Savi in s tem je prenehala vsa plova na reki. Polagoma so se začele pojavljati ledene plošče, dokler se ni naredila na vsej reki plast ledu. Vse ladje so spet morale v prezimovališča. Pač pa se niža polagoma vodna gladina in s tem se olajšuje odtok reke Donave, v katero pritoki ne dovajajo več tako obilnih voda. Donava se sicer v redu odteka, vendar pa je v Donjem Milanovcu še zmerom skoro pol mesta pod vodo. Pač pa voda polagoma upada.

Za učinek nove uredbe za nadzorstvo nad cenami se zelo zanimajo potrošniki v vsej državi. Prejšnja uredba za pobiranje dražinje se je pokazala kot neučinkovita. Nekateri obžalujejo, da v seznamu 31 predmetov, ki spadajo pod kontrollo, niso tudi posamezni predmeti gradbenega materiala, dalje ni med njimi papirja, zlasti pa ne kože in obutve. Potrošniki se boje, da ne bi veletrgovci tudi to novo uredbo izigrali kakor so prejšnjo, ker so kljub vsem prepovedim in grožnjam znali najti način, da so svojo špekulacijo uveljavili in si pridobili nedovoljene zaslužke.

Cerkev v Sinju je hudo poškodoval požar, ki je izbruhnil pred tremi dnevi ponoči. V elektrini napeljava v zakristiji je prišlo do kratkega stika, nakar se je vnela omara, v kateri je bilo polno sveč in voska. Tako se je ogenj na mah razširil in uničil tudi dosti dragocenosti, preden so ga opazili. Gasilci so z veliko muko pogasili ogenj in s tem obvarovali, da se ni vnel bližnji frančiškanski samostan in še druge hiše. Cerkev trpi okrog 400.000 din škode.

Zastopniki cementne industrije, ki so zborovali v Belgradu, so se zelo pritoževali nad državno trošarino na cement, ki se steka v cestni sklad. Tovarnarjem ni prav, da namerava država iz tega sklada zgraditi svojo tovarno, da bo izdelovala cement za tista dela, ki jih država izvršuje. Industriji menijo, da si bo država s tem sama poslabšala finančno stanje. Dalje so rekli, da se mora vlada poboržati, da bo dobil naš cement nove trge v čezmorskih krajih, zlasti pa v Južni Ameriki in v Perziji. Steer bo zašla jugoslovenska cementna industrija v še večje stiske kakor pa je sedaj. Znano je namreč, da imajo zlasti dalmatinske tovarne polne zaloge, kupceva pa nič in so zaradi tega že večinoma ustavile delo in odpustile vse delavstvo.

Otrok z dvema glavama se je rodil kmetu Peru Vučičeviću iz vasi Trbojevo pri Mrkonjičgradu. Otrok je bil sicer drugače popolnoma normalno razvit, prav tako pa sta bili normalni in popolnoma enaki obe glavi. Seveda otrok ni mogel dolgo živeti in je po treh dneh že umrl.

Ugrabljeno dekle so spremlili na sodišče oboroženi svatje iz vasi Ugljenik pri Bijelinu v Bosni. Ko očeta in matere ni bilo doma, je prihitel 20-letni Vasilij Pejič v hišo Neškovičev in je odvedel 16 letno hčerko Petro, obenem pa odpeljal tudi vso njeno doto. Ker je bila hiša na samem, ni nihče opazil ugrabljenja. Ko sta na starša prišla zvečer domov, sta našla hišo prazno. Ko sta izvedela za ugrabitev, sta šla na sodišče tožiti ugrabitelja, češ da jima je ukradel tudi 16.000 din gotovine. Sodišče je poklicalo nasilnega ženina in njegovo dekle, toda z njima vred je prišlo na sodišče tudi 20 oboroženih svatov, ki so bili pripravljeni z orožjem odbiti vsak poskus nasprotne stranke. Pred sodnikom pa je dobila vsa stvar drugo obliko, ko je Petra rekla, da je vesela svojega ugrabitelja, ker da je je odpeljal iz domačega pekla. Odklonila je zahtevo očeta, da bi se vrnila domov. Tako sodnik ni mogel drugega storiti, kakor dekle pustiti ženinu, pač pa bo nadalje vodil preiskavo ob Neškovičevi obtožbi, da so mu ženina in svatje odnesli težke tisočake.

Ker zaradi raznih zaprek ne moremo predvajati napovedanega filma „Hej Slovani“, smo poskrbeli krasen češki film po Čapkovem romanu in po motivih A. Dvořakove „Humoreske“

DANES PREMIERA! Gosli vabijo...

Ta film je bil nagrajen s češko državno nagrado za umetnost, obenem je vzbudil na bienali v Benetkah splošno pohvalo!

Glasbeni del: A. Dvořak in B. Smetana.
Sodelujejo: J. Pruha, L. Boháč, F. Šmolík, J. Šebal in drugi.
Režija: Otakar Vavra
Predstave ob 16, 19 in 21

Tako propadajo pohorske kmetije... Zaradi 4000 din prodano na dražbi 300.000 din vredno posestvo, na katerem je gospodarila ena družina nad 100 let

Maribor, 23. februarja. Pohorski kmetije so nekaj dnevni kot prvi kralji na svojih obsejnih posevstvih. Teh časov danes ni več. Malo je še svobodnih pohorskih kmetij, večina jih je prešla v roke raznih dolinskih bogatašev, veleposesnikov in trgovcev, njihovi nekdanji lastniki pa životarijo danes žalostno življenje na svoji nekdanji lasti kot najemniki ali kakor jih na Pohorju imenujejo »ofrici«. Mnogo takih posestev pa je sploh opuščenih, poslopja so novi lastniki porušili, njive in travnike pa zasadili z gozdom, ki več prinaša, kakor pa polje v hribih. Tam, kjer je nekaj doraščal zdrav in podjeten pohorski rod, se širijo danes ogromni gozdovi in Pohorje postaja polagoma spet tako zapuščen, kakor pred davnimi časi, ko je bilo še vse prerastlo s pragozdovi. Kaj pa je vzrok propada pohorskih kmetij, pa nam žalostno dokazuje primer, ki se je te dni pripetil v Ribnici na Pohorju. V Hudem kotu pri Ribnici je kmetija, na kateri je gospodarila ena in ista rodbina nad 100 let. Posestvo je v današnjih časih vredno svojih 300.000 din, prodano pa je bilo na dražbi zaradi dolga, ki je znašal — samo 4000 din. Lastnica posestva — vdova ni mogla plačati tega dolga, ni mogla dobiti tudi potrebnega posojila in tako so ji pognali njeno imetje na boben. Po stoletnem trdem delu, s katerim je skrbela za svojo zemljo ter jo gnojila z znojtem, je sedaj družina izgubila domačijo zaradi borih nekaj tisočakov. To je primer, ki spet jasno dokazuje, kako potrebna je tudi pri nas zaščita kmečke posesti, če hočemo, da bo naša zemlja ostala v rokah svobodnega kmečkega rodu.

Razne zgodbe iz sodne dvorane Za uboj iz malomarnosti 10 mesecev - Tožbe zaradi stanovanjskih odpovedi

Ljubljana, 23. febr. Tam v Trzinu, v restavraciji Lončarjevega hotela, je bila na praznik Treh kraljev večja družba Borna vih drvarjev v kuhinji in se mirno razgovarjala. Tudi v sobi je bilo pozno v noč še več gostov. Tja je prišel pekovski pomočnik Martin Zupan, zaposlen pri peku Deržiču. Fant je drugače priden in čedno oblečen, le demon-alkohol ga včasih tako omami, da postane siten in nadležen. Martin je prišel okoli pol 2 zjutraj v kuhinjo in začel tam nadlegovati kuharico in natakarico. Drvarji so lili nevoljni in eden mu je prisilil drvarsko klofuto. Ker še ni nehajl, so ga spravili iz kuhinje. Prišel je takrat v gostilno nočni čuvaj Rok Kralj, invalid, ki mu je bila v tovarni pri stroju poškodovana leva roka. Kralj je drugače močan človek. Prijel je nadležnega za vrat in ga pošteno ponosel iz kuhinje skozi vežna vrata na dvorišče. Martin se je ujezil. Vrnil se je nazaj v gostilno. Čuvaj je v tem trenutku stal ob robu lesenih stopenj, ki vodijo v vinsko klet. Martin se je vanj z vso silo zaletel in ga pahnil po stopenjcah. Bilo je usodno! Čuvaj je priletel z glavo na betonska tla pred kletnimi vrati. Butnil je z veliko silo na beton tako, da je dobil prelom lobanje na levi strani in pretres možganov.

Nezavestnega čuvaja so takoj naložili na privatni avto ter ga odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Na kirurškem oddelku so izjavili, da je poškodovanec že mrtev in zato so ga odpeljali nazaj v Trzin. Sodna obdukcija je ugotovila, da je čuvaj umrl zaradi notranje izkrvavitve v možganih.

Martin Zupan, ki so ga še tisto noč aretirali, je triziskim orožnikom priznal, da je čuvaja vrgel po stopenjcah, brez vsakih olepšav in izgovorov. Državni tožilec ga je sedaj obtožil zločinstva uboja po paragrafu 178/II. Pred malim senatom, ki mu je predsedoval dr. Leon Pompe, se je moral Zupan zagovarjati zaradi tega zločina. Sodnikom je zatrjeval: »Imam čisto vest! Bil sem vinnjen in se ne spominjam, da bi vrgel čuvaja po stopenjcah.« Pravi je, da se je, ko je bil mlad, močno pobil po glavi in so se mu možgani pretresli. Zato, kadar je nekoliko vinnjen, ne ve popolnoma nič, kaj dela in kje je. Šel je v gostilno in ni hotel nikomur nič zalega.

Senat je glede tega kaznivega dejanja, ki ga je državni tožilec označil za uboj, zavzel drugo stališče ter je Zupana obsodil le zaradi prestopka po § 177/L k. z., da je obtoženec usmrtil nočnega čuvaja iz malomarnosti, ter ga je obsodil na deset mesecev zapore, ker ni ravnal določeno, marveč le malomarno.

Veliki križ in težave so s sodnimi stanovanjskimi odpovedmi. Lani je okrajno sodišče znamenovalo 1461 odpovedi, ki so se zlasti množile ob izbruhu velikih mednarodnih konfliktov v lanskem septembru. Gospodarji niso smeli po vladinih odredbah povisati najemnikom stanarin, zatekli pa so se k drugemu triku. Odpovedali so pod raznimi izgovori strankam stanovanj, novim strankam pa so diktilali višjo najemnino. Nastale so med strankami in gospodarji zaradi raznih okoliščin in žalitev tudi mnoge tožbe.

Dejstvo je, da odpovedujejo gospodarji strankam stanovanja v 95% primerih zato, ker so bili najemniki prav neredni plačniki in ostajajo dostikrat najemnino dolžni za več mesecev. V pogodbah si gospodarji zaključujejo različne pogoje, posebno glede plačila najemnine in glede odpovednega roka. Zanimiv je nek primer, da si je gospodar izgovoril kar tridnevni odpovedni rok, ko ne bi najemnik redno in točno ob terminu plačal najemnino. Najemnik je bil neki mesec v stiski. Ni takoj plačal. Gospodar je radno odhitel na sodišče ter mu odpovedal stanovanje, zahtevajoč, da se mora v treh dneh po dostavitvi sodne odpovedi izseliti. Ta gospodar kljub temu, da ga je najemnik prosil za potrpljenje, je bil trdosrčen. Sodna odpoved je postala pravomočna. Nekateri gospodarji navajajo v odpovedih gorostasno neumne razloge. Dostikrat najemniki tožijo gospodarje zaradi žaljenja časti, ker so navajali v odpovedih razloge za žaljivo vsebino. Neki gospodar je v odpovedi navedel kar cel roman in poudaril: »Najemnik je nevaren za moj življenjski obstoj. Psuje. Dela nemire, napravlja hišne poškodbe ter me okrog grdo opravlja.« Seveda najemnik ni bil tih in je gospodarja pošteno prijel.

Letos zaznamuje okrajno sodišče že 161 stanovanjskih odpovedi.

Seja predsedstva JRZ

Belgrad, 23. febr. J. Včeraj popoldne je bila v kabinetu predsednika vlade Dragiša Cvetkoviča konferenca predsedništva JRZ, katere so se udeležili predsednik JRZ Cvetkovič, prvi podpredsednik dr. Anton Korošec in drugi podpredsednik dr. Džafer Kulenović. Razpravljali so o aktualnih političnih vprašanjih.

Športne vesti

SK Split suspendiran. V nedeljo se začne, kakor smo že poročali, pomladno kolo prvenstva v hrvaško-slovenski ligi. Nastopiti bi moralo vseh deset klubov po sporu, ki smo ga že objavili. Pri snočnji seji hrvaške nogometne zveze pa je bilo sklenjeno, da se SK Split do nadaljnjega suspendira in tako bo drugi splitski klub, ki igra v hrvaško-slovenski ligi, svojo prvo pomladansko tekmo izgubil s 3:0. Razlog suspenzije je nediscipliniranost SK Splita. Ze lansko leto je prišlo pri tekmih med Ovitom in Splitom v Sibeniku do grdega incidenta. Igralec Splita Kuljiš je s pestjo z vso silo udaril sodnika Damjana in ga poškodoval po glavi. Hrvaška nogometna zveza je zaradi tega Kuljiša do nadaljnjega suspendirala. Kljub temu pa je Split zadnjo nedeljo nastopil proti Hajduku z moštvom, v katerem je igral tudi Kuljiš, dasi ne bi smel igrati. Hrvaška nogometna zveza je zaradi tega sedaj suspendirala SK Split. Odlok Hrvaške nogometne zveze je treba s športnega stališča samo pozdraviti. Kazen za SK Split je sicer ostra, vendar potrebna, ker je treba nujno napraviti red in konec incidentom na igriščih.

Lanski svetovni prvak v smučskih skokih Josip Bradl je v nedeljo nastopil prvič v letošnji sezoni pri skakalnih tekmah. Kakor je znano, si je Bradl ob začetku letošnje smučarske sezone močno poškodoval nogo in ni mogel nastopiti. V nedeljo pa je Bradl spet pokazal, da je v prav dobri formi. Na skakalnici v Bischofshofenu je v ostri konkurenci med 30 tekmovalci zmagal s skokoma 33 in 35 m. Drugi je Krallinger s skoki 31,5 in 33 m.

Državno žensko smučarsko prvenstvo v alpski kombinaciji. Smučarski klub Ljubljana razpisuje damsko državno prvenstvo v alpski kombinaciji na Pokljuki-Lipanci dne 25. in 26. t. m. Start za smuk dne 25. febr. ob 14. z Mrežice nad Lipnico, cilj na terasi pod kočjo na Lipanci. Višinska razlika približno 500 m. dolžina proge približno 2500 m. Start za slalom dne 26. febr. ob 10. v bližini Sporthotela na Pokljuki. Tekmuje se po pravilniku JZSS. Prijave do 22. t. m. na JZSS in do 24. t. m. vodstvu tekme, Sporthotel Pokljuka. Prve tri v kombinaciji prejmejo plakete.

Borba proti spekulantom

Belgrad, 23. febr. Včeraj zvečer je bila seja vlade pod predsedstvom predsednika vlade Dragiše Cvetkoviča. Seje so se udeležili vsi ministri in podpredsednik dr. Maček, odsotna sta bila le ministra Maksimović in Cincar-Marković. Na vladni seji so v glavnem razpravljali o gospodarskih in finančnih vprašanjih. Sklenjeno je bilo, da se začne odločna borba proti vsem spekulantom. Nato so razpravljali o načinu borbe proti tistim, ki špekulirajo s cenami žganja in vina in vane vse breme trošarine na pridelovalce. Na ta način si pridobivajo neupravičene zaslužke. V vrsti predvidenih ukrepov pride na prvo mesto sklep o posredovanju »Prizada« na tržišču vina in žganja. V ta namen je bil izdan ukaz kmetijskim referentom v vseh okrajih, kjer se pridobivata žganje in vino, da pripravijo vse potrebno za nakup žganja in vina od pridelovalcev v imenu in na račun »Prizada« in da s tem v zvezi poskrbe za potrebne posode in skladišča. Nato so preučevali tudi druge ukrepe za borbo proti spekulantom na vseh poistihih gospodarskega življenja. Zbran je bil odbor, ki bo že jutri začel urejati potrebno besedilo v zvezi z vladnimi sklepi. V odboru se nahajajo pravosodni minister Marković, trgovinski minister Andres, kmetijski minister Cubrilovič, minister za socialno politiko in ljudsko zdravje Budisavljevič, notranji minister Mihaljevič in minister brez portfelja dr. Dr. Konstantinović.

S samokresom v roki mu je odvzel kolo

Maribor, 2. febr. Pred malim senatom v Mariboru sedi danes na zatožni klopi delavec Slavko Kolenc iz Počehove. Obtožen je, da je izvršil dejanje, ki močno diši po ropu. Kakor smo že sivočasno poročali, je Kolenc s samokresom v roki prisilil Ivana Škergeta, da mu je izročil svoje kolo. Dne 1. januarja sta popivala Kolenc in Škerget v gostilni Filoft v Rošpohu. Škerget je imal s seboj kolo ter ga je Kolenc nekajkrat zaprosil, naj mu ga posodi, kar pa je Škerget odklonil. Potem sta skupaj odšla iz gostilne proti domu. Ko pa sta prišla nekaj sto korakov od ceste, je Kolenc naenkrat drugače nastopil. Zahteval je od Škergeta, naj mu kolo izroči in ko se je ta še branil, je Kolenc podkrepil svoje zahteve s samokresom, katerega je potegnil iz žepa ter ga nameril proti Škergetu. Nato mu je Škerget iz strahu za življenje izročil kolo, na katerega se je Kolenc vsedel in se odpeljal proti mestu. Iz Maribora se je potem podal na kolesu k Sv. Jurju, potem v Voličino, po več dneh pa se je spet vrnil v Maribor, kjer pa so ga že sprejeli policisti ter ga aretirali, kolo pa zaplenili.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura (°C)		Relativna vlaga v %	Veter (smern. in jakost)	Padavine	
		noč.	dan.			mm	vrsta
Ljubljana	772.9	-1.4	-2.1	90	1	NE ₂	—
Maribor	772.3	4.0	-16.0	90	1	0	—
Zagreb	778.5	-1.0	-2.0	90	0	0	—
Belgrad	777.7	-2.0	-3.0	70	1	SW ₂	—
Sarajevo	750.5	-4.0	-3.0	90	3	0	—
Vis	771.0	5.0	-2.0	90	0	NNE ₁	—
Split	771.1	10.0	0.0	40	0	NNE ₁	—
Kumbor	768.1	10.0	1.0	30	0	N ₂	—
Zirje	77.4	9.0	-2.0	50	0	0	—
Dubrovnik	767.5	8.0	-2.0	80	1	NNW ₁	—

Vremenska napoved: Deloma oblačno, precej mrzlo in stanovinito vreme. Najnižja toplota zraka na letališču — 18.7°C

Koledar

Danes, petek, 23. februarja: Peter D.
Sobota, 24. februarja: Prestopni dan.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Vse starše obveščamo, da je izšla 1. številka »Zaščite otrok in mladence, s sledenjo vsebino: »V miru in vojni za naše otroke.« »Zaščita otrok za služaj vojne.« — »Kam se bodo otroci v primeru vojne izselili?« — »Ali se bodo smele matere z otroci v primeru vojne izseliti?« itd. — Poleg tega vsebuje številka »Zaščite« še mnogo drugega gradiva. Letna naročnina znaša 35 din. — Naroča se pri upravi: Ljubljana, Beethovnova 14. Tel. 38-26, ček. račun 13.882.

Ljubljanski godalni kvartet priredi v petek 1. marca 1934 ob 20 v veliki filharmonični dvorani svoj redni letni koncert. Opozarjamo še sedaj na izredni umetniški užitek, ki nam ga ljubljanski kvartet s svojimi koncerti vselej nudi.

Glasbena Matica ljubljanska je izdala za ponedeljkov koncert lično programno knjižico, v kateri je natisnjen prvotni tekst Prešernovega Sonetnega venca ter kratak glasbeni uvod in razdelitev dela, katerega je napisal skladatelj Škerjane sam. Neobhodno je potrebno, da si vsak posetnik koncerta v ponedeljek, 26. t. m., že v naprej prečita uvod in besedilo Sonetnega venca, ki se deloma razlikuje od znanega besedila, ki je izšlo leta 1847. Programna knjižica in vstopnice se dobe v knjigarni Glasbene Matic. Izvedba Prešernovega Sonetnega venca zahteva velik aparat, 5 solistov, moški zbor in veliki simfonični orkester. Koncert bo vodil ravnatelj Mirko Polič. Vršil se bo v veliki dvorani hotela Union v ponedeljek ob 20. uri.

Odpriti posebnega pralnega sredstva za volno in svilo. Brezplačno poskusno pranje s senzacionalnim novim sredstvom CISTINIT se vrši vsak popoldan v trgovini Lavrič, Celovška cesta 28 (poleg pivovarne Union). Prinesite s seboj volnene ali svilenke stvari.

Kmečki upori je naslov današnjega predavanja, ki ga bo imel na XVI. prosvetnem večeru bankni inšpektor g. prof. Silvo Kranjc. — Zalogstna je bila usoda našega kmeta v dobi grajskih valptov, zato ni čudno, da so socialni in gospodarski razlogi privedli do kmetijskih uporov. Mnogi pesniki in pisatelji so zajemali iz te dobe glavne misli za svoja dela. Na svoji način je bo podal tudi danes zvečer g. predavatelj, ki je priznan zgodovinar. Predavanje je opremljeno s skioptičnimi slikami. Posebno vambo našo mladino, da spozna tudi s strani slovensko zgodovino. Za uvod bo deklamiral g. svetnik Zakrajšek Askercvo balado: Kronanje v Zagrebu. — Pradprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi in v trgovini Sfiligjov v Frančiškanski ulici.

Opozorilo šoferjem in samovozačem motornih vozil. Uprava policije v Ljubljani opozarja lastnike vozniških izkaznic, da se mora banovinska takea na te listine plačati najdlje do konca tega meseca tudi če se trenutno ne obratuje z motornim vozilom. Kdor želi biti oproščen plačila te banovinske take, mora vozniško izkaznico predložiti uradu s prošnjo, da se jo pohrani pri registru.

Liubliansko gledališče

DRAMA. — Začetek ob 20.
Petek, 23. februarja: Zaprto.
Sobota, 24. februarja: Praznik cvetočih češenj. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Nedelja, 25. januarja ob 15: Kupčija s smrtjo. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Ob 20: Asmodej. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

OPERA. — Začetek ob 20.
Petek, 23. februarja ob 15: Gorenjski slavček. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol.
Sobota, 25. februarja: ob 15: Lumpaciuz Vagabundus. Izven.
Ob 20. Frasquita. Izven. Gostovanje Zlate Gungmac-Gavellove.
Hlabundova japonska drama »Praznik cvetočih češenj«, učinkovito delo, ki je visoka pesem ljudskega in poirtvovanja za domovino, bo vprizorjena v soboto, v običajni zasedbi, le vlogo Tonani bo igrala mesto obolele Marije Vere, Mileva Boltarjeva.

Mariborsko gledališče

Petek, 23. februarja: Zaprto. (Gostovanje v Celu.)
Sobota, 24. februarja: Ob 20. »Othello«. Zniž. cene.
Nedelja, 25. februarja: Ob 15. »Via Mala«. Znižane cene. — Ob 20. »Cigan barone«.

CELJSKO GLEDALIŠČE.

Petek, 23. februarja: Ob 20. »Konto Xc. Gostovanje mariborskega gledališča.

Kolenc se sedaj zagovarja, da je nameraval kolo Škergetu vrniti ter si ga je od njega samo izposodil.

Ne verjemite divjim vojnim poročilom!

Številke in dejstva v vojnih vesteh je treba presojati z zdravo pametjo

Pod gornjim naslovom prinaša ameriški tednik »Forum« pameten in zanimiv članek, v katerem pravi med drugim:

Varujte se vojnih poročil, ker so vedno polna nemogočih reči. Nekatera teh poročil dajo svojo pravo vrednost v nadaljnjem razvoju dogodkov, večina jih pa ostane neopaženih. Toda večina jih morala vzbuditi pri vsakem razumnem človeku sum, zakaj ta poročila presegajo vse meje zdrave presoje.

Vsak povprečen bralec listov se spominja naslednjih primerov: Na Maginotovi črti je 8 milijonov Francozov; Finska je mobilizirala 300.000 mož; Siegfriedova črta je prebita na šestih mestih; Nemčija poslala v Porenje po 70 divizij na teden. In polno podobnih stvari.

Ali verjamete vsemu temu? Ali ste res pričakovali, da bodo zavezniška letala šla reševati Varšavo, da bo francoska vojska vdrila v Nemčijo, bo ko zlomila odpor Siegfriedove črte in da bo angleško brodevoje priplulo v Baltičko morje, da bi rešilo Gdinjo?

Veliko ljudi je verjelo v to. Toda vsakemu vojaku je na prvi pogled jasno, kako je vse to nemogoče. Vsako od teh poročil predstavlja v vojaškem oziru nekaj nemogočega.

Nekatera teh poročil so seveda sad čiste propagande. Francozi so se nadejali, da jim bodo Nemci verovali, da imajo res 8.000.000 ljudi pod orožjem. Finci so se tudi zavedali, da Rusija ne bo tako lahko stopila v vojno, če bo vedela, da ima pred seboj 300.000 namesto 30.000 ljudi.

Toda te številke niso mogle preslepiti vojnih strokovnjakov. Dočim so jih časopisi slepo sprejemali, ker so to bila »uradna poročila te ali one vlade«.

Finska je mobilizirala prve dni 30.000 mož

Vzemimo za primer Finsko. Ta ni mobilizirala 300.000 mož in 150.000 pomožnih sil iz preprostega razloga, ker ni toliko vojakov imela. Vsakemu vojnemu strokovnjaku je jasno, da je Finska prve dni vojne mobilizirala vsega tri pehotne divizije, eno konjeniško brigado in en oddelek tankov, kar znaša skupaj okrog 30.000 mož.

Ameriška vojaška strokovnjak Dupuy in Eliott trdita v svoji knjigi »Če pride do vojne, da šteje finska redna vojska vsega 25.000 mož. To število je prvi teden vojne mogoče povečati na 50.000. Finski narod razpolaga vsega skupaj s 125.000 izurjenih vojakov.

Hanson Baldwin, pisec sijajnih vojaških razprav v »New York Timesu«, trdi v svoji knjigi »Čete se premikajo«, da imajo Finci 30 tisoč redne vojske, vsa njihova vojna sila pa dosega 150.000 mož.

Povprečen bralec seveda ne razpolaga s temi strokovnjaškimi podatki in ne more presojati kot strokovnjak, vendar pa so v poročilih

velike napake, ki jih je takoj moči najti. Vsakdo lahko postane vojni strokovnjak, če pomni nekaj najpreprostejših načel, po katerih lahko ugotovi vse nemogoče, celo tisto, kar se zdi neverjetno. Ta načela so:

Vojske, ki jih ni

Nikar ne verjemite poročilom o »milijonih mož«. Teh ni. Vojni strokovnjaki se smejejo, ko bere poročila o tem, da bo 8 milijonov Francozov in 4 milijone Rusov začelo z akcijo, saj vedo, da je ni države, ki bi mogla takoj mobilizirati toliko ljudi.

Ameriški major pravi v knjigi »Oborožitev sveta«: »Vsa vojna sila Francije more doseči 6 milijonov mož. Toda te številke so na papirju in ni moči računati, da bi Francija mogla poslati toliko ljudi na fronto že v začetku vojne.«

Dupuy sodi, da je Francija v začetku vojne poslala v boj 650.000 mož. Vštete so tudi edine kolonialni vojakovi iz raznih garnizij v evropski Franciji 1. novembra lani, 60 dni po začetku vojne je Francija imela pod orožjem 1.150.000 mož, kar še zdaleč ni 8 milijonov v prvih bojnih črtah, a tudi ne 6 milijonov, ki so jih po trditvah tiska poklicali pod orožje v prvih dveh tednih.

Rusija more mobilizirati — 2 milijona mož

Prav tako vojni strokovnjak pravi, da ima Rusija vsega 1.048.000 vojakov, ki pa jih morajo mobilizirati po vsej državi, ne pa v enem samem določenem delu. 60 dni po mobilizaciji so Sovjeti imeli pod orožjem 1.281.000 mož. Dupuy ne verjame, da bi Rusija mogla mobilizirati več kakor 2.011.000 mož, sposobnik za boj, ker nima tvarnih sredstev, ki bi ji dovoljevala, da vrže v boj več vojakov, dobro obloženih, oboroženih in izurjenih.

Tudi Baldwin sodi tako. V knjigi »Čete se premikajo« pravi, da razpolaga rdeča vojska z 1.050.000 možmi redne vojske in z rezervami, ki štejejo 1.000.000 izurjenih vojakov.

V presoji vojaških strokovnjakov se znatno zmanjšuje tudi vojna sila drugih držav. Nemčijo računajo na 756.000 mož redne vojske in na 2.250.000 rezervistov, ki pa ne predstavljajo prvovrstnih bojnih čet. Anglija ima za boj sposobnih mož manj kaor 400.000. Italija lahko razpolaga z vsega 1.450.000 možmi. Holandija 480.000, Švica 450.000, Romunija 392 tisoč, Jugoslavija 350.000, Bolgarija in Grčija po 120.000, Madžarska pa ima vsega 70.000 izurjenih in oboroženih mož.

Ogromne množice vojaštva, o katerih smo toliko slišali, so sad голе domišljije. Varuj se vojnih dopisnikov, ki razmetavajo s tako učinkovitimi številkami.

Bojne enote

Drugo načelo pravi: Kadar je le mogoče, primerjajte številke s številom vojakov, ki jih lahko postavi kaka država, ne pa s številom prebivalcev. Prišli boste do resničnejših zaključkov. Ljudske množice se ne vojskujejo. To delajo samo vojske. In z njimi je treba računati. Številčna premoč v prebivalstvu ne igra posebne vloge, o čemer pričra primer Finske in Rusije. Odločilna je premoč v dobro izurjenih in dobro oskrbljenih vojakih, pa še to ne vselej.

Skoraj v vseh vojskah sveta je glavna enota divizija. Njeno večino tvori pehota, kateri pomaga topništvo. Divizija ima tudi inženirske in pomožne oddelke ter zdravstveno osebje. Divizija šteje skoraj povsod od 15 do 20 tisoč mož.

Razen navadnih divizij imamo še posebne divizije: konjeniške, mehanizirane in motorizirane, ki se hitreje gibljejo kakor pehotne divizije, uporabljajo jih pa samo za to, da pripravljajo pehoto pot. Po ureditvi so čisto podobne pehotnim, različna pa je oborožitev.

Konjeniška divizija ima konjenike, premično topništvo in pomožne oddelke. Topove in prtlljago vlečejo konji, kakor v navadnih pehotnih divizijah.

Resnica o mehaniziranih in motoriziranih divizijah

Motorizirane divizije prenašajo vojaštvo in potrebno opravo na motornih vozilih, njihovi vojniki pa so oboroženi navadno in se bore s puškami, ko jih prepeljejo na bojišče. Motorizirane divizije so prav za prav pehotne divizije, ki se premikajo na motornih vozilih.

Mehanizirane divizije pa se vojskujejo na motornih vozilih in se samo prevažajo. Te divizije so nove. Sestavljajo jih lahki in težki tanki, oklepni avtomobili in velike količine strojnje. Na papirju pomeni uporaba teh divizij hud udarec za nasprotnika, ki naj ga silna brzina in moč zdrobita.

Toda na svetu je danes prav malo mehaniziranih divizij. Nemška vojska je v začetku vojne imela samo tri ali štiri, ki so bile popolnoma pripravljene za boj. Tri njene divizije pa so bile samo na pol oskrbljene.

Francija ima štiri mehanizirane divizije, Rusija tri, Anglija pa vsega eno, zaradi česar tvorijo motorizirane in mehanizirane enote samo majhen del vojske na bojišču. Da vrednosti mehaniziranih divizij navzlic vsemu ne kaže pretirati, pričra primer pri Lvovu, kjer so Poljaki nudihi taki diviziji edini pripravljene odpor in celo nemško divizijo uničili z dobrim topništvom.

Vojni strokovnjaki mislijo, da so mehanizirane divizije sicer močnejše od navadnih pehotnih divizij, nihče pa ne trdi, da so nepremagljive, zato tudi noben strokovnjak ne mara povedati jasne sodbe, kakšno je razmerje med mehaniziranimi in pehotnimi silami. Vsi se strinjajo v tem, da mehanizirana divizija s pomočjo močnega letalstva, ki bi prisililo k molku topove proti tankom, lahko uniči navadno pehotno divizijo, ni pa mogoče reči, da se bo to ob spopadu tudi res zgodilo, saj je treba računati še s toliko nenadnimi naključji! Kadar govorimo o motoriziranih in mehaniziranih enotah, moramo računati, da se gibljejo 15 do 20 krat od navadnih enot. Zaradi njihove naloževnosti jih je treba smatrati za oglednice. Toda če oglednice pridejo daleč, to še ne pomeni, da je že tudi vsa vojska tam.

Iz vsega tega pa je treba izvajati novo načelo glede mehaniziranih oddelkov, načelo o težavah, ki jih morajo mehanizirani oddelki zaradi svojega posebnega značaja premagovati, o težavah, ki jim jemljejo dober del učinkovitosti. O tem pa se bomo pobavili v nadaljnjih izvajanjih.

Program radio Ljubljana

Petek, 23. februarja: 7 Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Pisan venček veselih zvočkov (plošče), 11 Solska ura: Kaj pridelava južna Bolgarija (V. Bučar), 12 Nekaj naših (plošče), 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Opoldanski koncert Rad. ork., 14 Poročila, 18 Zenska ura: Vzgojna posvetovalnica (ga, V. Peršuh), 18.20 Bolgarska lahka glasha (plošče), 18.40 Francoščina (dr. St. Leben), 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 19.50 O Smrekovcu (bere Gojko Pippenbacher), 20 Pevski zbor »Slavec«, 20.45 Plošče, 21 Skladateljska ura P. Šivica (sodelujejo Zlata Gjungjenac, Silva Hrašovec, prof. C. Seldhauer in prof. P. Šivic), 22 Napovedi, poročila, 22.15 V odlih igra Radjska orkester.

Obleke imajo preveč žepov

Vsaka vojna je huda reč in ljudje marsikatero pogrutajo, ki je sicer ne bi, če bi bil mir. Lega seveda ne delajo zaradi dolgega časa, ampak ker jih silijo razmere v to. Take »pogrutacije« niso bogve kaj prijetne, toda v sili vrag se muhe žre, pravi pregovor, ki prav dobro pravi.

Kakor vsem vojskojcem se državam sili voda v grlo — eni bolj drugi manj — tako tudi Nemčija uravnava svoje življenje in potrebe v mejah prilik, v aktere je potegnila vojna. Tudi oni si morajo vedno bolj stiskati pas, zmagaja pa le njihova, je rekel v zadnjem govoru nemški gospodarski diktator Göring. Dokler je na pasu še kaj lukenj, če še gre, kadar jih pa zmanjka, je pa tudi stiskanja konec. To bomo občutili morda vsi, ne samo nekateri.

V Berlinu je bila pred kratkim skupščina krojačev iz vse Nemčije, ki so razpravljali o novi modi, ki jo narekuje vojno gospodarstvo. Nadomestilo pravega sukna za obleke so si ogledali od vseh strani in pri tem so imeli besedo najboljši krojači. Ugotovili so, da je »nadomestilo« za obleke, kostime in površnike izvalredno težko in zato bodo odslej naprej Nemci nosili obleke brez vate in brez podloge. Sli so pa še dalje. Ugotovili so, da imajo moške obleke preveč žepov in to čisto brez vsake stvarne potrebe. Za te da se porabi preveč blaga in prav pri »nadomestilu« je treba gledati na štednjo, zlasti ker žepi po mnenju nemških krojačev delajo obleko še bolj težko. Z eno besedo, treba je manj žepov in vate ter več »nadomestila«, pa se bo povsod poznalo.

Človek se res čudi takemu načrtnemu in pametnemu gospodarstvu, ker danes v teh brez denarnih časih res ne ve, zakaj naj bi imel žepo.

Neprustovoljno potovanje

Dva osemnajstletna Angleža sta si hotela privoščiti majhen izlet po morju in sta se usedla v majhno ribiško barko. Nekaj časa je šlo vse po programu, naenkrat pa je zapihala huda sapa in ju polagoma potiskala na široko morje. Prav nič si nista mogla pomagati. Ko ju le ni bilo domov, so ju šli s čolnom iskat, toda vse zaman, niso ju mogli najti, čeprav so iskali vso noč in križarili po morju daleč na okrog. Prepričani so bili, da sta se fanta na morju onesrečila in da sta mrtva, ter so iskarnje opustili.

Fanta sta blodila po morju naprej, dokler ju ni našel nek švedski parnik ter ju rešil. Toda ker ju ni mogel izkrcati v nobenem angleškem pristanišču, sta se odpeljala na njem v Buenos Aires, kamor je bil namenjen. Tako sta morala fanta prepotovati 18000 kilometrov dolgo pot, pot, o kateri se nobenemu še sanjala ni. Predno pa se bosta vrnila, bosta morala čakati, ker v teh časih se ni kar tako podajati na pot.

Svetovna razstava kruha v Rimu

Znano je, da tudi najboljši kruh postane čez 15 dni neraben, toda kljub temu so v Rimu odprli razstavo, kjer je razstavljen kruh iz vseh krajev sveta.

Na tej razstavi je videti najrazličnejši kruh iz vseh kulturnih držav. Razumljivo je, da zavzema častno mesto italijanski kruh, ki ima različne in nenavadne oblike. Zanimiv je poljski kruh, ki ima obliko vezi.

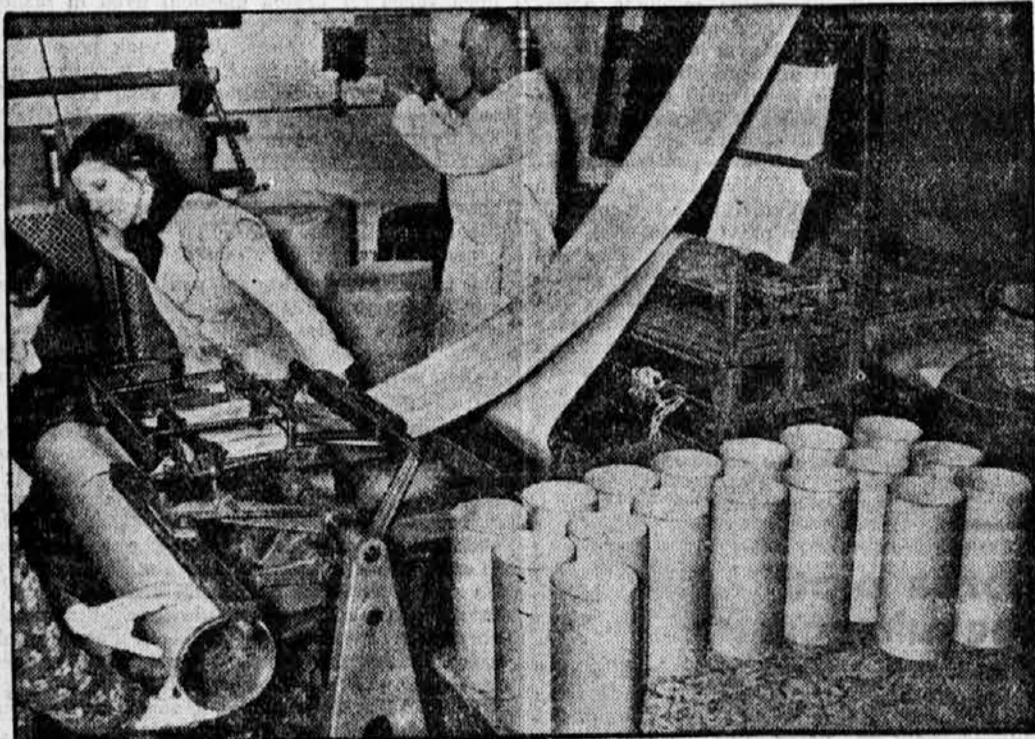
Francoski kruh je »eleganten«, švedski dobro pečen, ruski pa črn in trd.

Holandci dobro vlečejo

Holandci niso samo hrabri ljudje, ki jih vse grožnje naokoli niso zmešale, ampak so tudi pridni kadiči tobaka. Od sile pridno vlečejo in se jim pod nosom kadi kakor iz ognjenika. To so menda najhujši častilci te božje trave na svetu. Lansko leto so spustili v zrak eno milijardo šesto sedemdeset milijonov cigaret, pet milijard dvesto trideset milijonov cigaret in enajst milijonov kilogramov tobaka za pipe in cigarete. Mnogokrat so morali poseči v žep in v enem letu so iz njega privlekli za ves ta din okrog pet milijard dinarjev. Kar precej jih je veljala ta rumena sila.

Na vsakega Holandca posebej odpade 190 cigar, 385 cigaret, en kilogram tri sto gramov tobaka za zvijanje odnosno za pipe.

Dobro so vlekli in mnogo dima je bilo, če pomislimo, da ima Holandska šest milijonov prebivalcev.

Zaradi pomanjkanja kovin, ki jih vse potrebuje vojna industrija, so v Nemčiji začeli izdelovati celo posode za bencin in avtomobilsko olje — iz papirja

R. L. Stevenson:

Na Južnem morju

En napis je bil celo francoski: »Je n'est (sic) le sous«. Po tem opoldarskem miru in tišini pa človek ne sme misliti, da je jžca neobljudena, nasprotno, Kalabuse v Tai-o-haeju ima zmerom velik obisk. Nekaj stanovalec je bilo ob tem času pri vrtnem delu na vladnih posestvih, nekaj pa jih je pometalo cestu. Bili so prav tako svobodni, čeprav ne povsem.

Tako pridni kakor naši marljivi čestni pometači. Zvečer pa so jih: kakor majhne otroke od igar, poklicali domov, in pristaniški čuvaj (ki je hkratu tudi jetničar) jih pro forma zapr: do šestih zjutraj. Če pa bi kak jetnik rad v mesto, bodisi po opravkih ali pa za zabavo, mu ni treba drugega kakor dvigniti žaluzijo ter izginiti, in če se vrne do jutranjega poziva ter za seboj opet lepo zapre, ga za to nihče ne krega, kaj šele, da bi bil kaznovan. To pa še ni vse. Ljubezni francoski guverner M. Delaruelle ma je nekega dne, ko je opravil svoj službeni obisk v Kalabuseji, povabil s seboj. Na dvorišču, ki je bilo poraslo s travo, nas je smehljal se pozdravil nekakšen neverjetno raztrgan hidalgo, čigar noge so bile skažene radi elephantidae, ki je bila nesplošno razširjena po otočju: »Eden od naših političnih jetnikov — insurgent iz Raiateje«, je pripomnil guverner, ter dodal, ko se je obrnil k čejarju, »mislim, da sem naročil zanj nove hlače«. Vsa ta časa pa razen zaccapanca ni bilo na spregled nobenega jetnika. »Eh bien,« je dejal guverner, »ou sont vos prisonniers?« »Monsieur le Résident,« mu je po vojaškem pozdravu odvrnil ključar, »comme c'est jour de fête, je les ai laissés aller à la chasses. Vsi ekupaj so bili v gorah, kjer so lovili divje kozel. Potem smo prišli v oddelek za ženske. Tudi tu ni bilo žive duše. »Ou sont vos bonnes femmes?« je vprašal guverner. In ključar mu je zadovoljno odgovoril: »Je crois, Monsieur le Résident, qu'elles sont allées

quelque part faire une visite.« Brez dvoma je bil namen M. Delaruelleja, ki je bil zaljubljen v muhaete posebnosti svoje male države, da bi mi pokazal kaj komičnega, da pa se mu bo načrt tako sijajno in popolno poerečil, prav gotovo niti sam ne bi bil nikdar pričakoval. Če hočemo zdaj sliko jetniškega življenja v Tai-o-hae še dopolniti, moramo se povedati, da ti zločinci prav tako redno kakor predsednik republike, dobivajo tudi svojo mesečno plačo, in sicer po deset souov na dan. Za denar, za hrano, za stanovanje, za obleko in — hotel sem reči »za svobodo« — je torej poskrbljeno. Francozi so res dobrodušni ljudje in vladajo milo. Razen tega pa gledajo s hudomušno prizanesljivostjo na Markezanec. »Ti ubogi vrage izumirajo,« mi je pojasnil M. Delaruelle. »glavno je, da se ta reč izteče v miru in tišini.« S tem ni zadel le žebličje v glavico, ampak je tudi podčrtal in označil eplošno mnenje, kakor se mi zdi. Razen tega pa je stvar še drugačnejša; kaznjenci niso samo koristni, temveč so dejansko nepogrešljivi, da, neobhodno element v francoskem kolonialnem gospodarstvu. Ob nepopolnoma letem ljudstvu, ki povrhu še sovraži nove gospodarje s srditvijo, ki bi jo bilo možno primerjati samo z endemično kugo, so kaznjenci in zločinci za vlado pravi pravniki božji blažeslov.

Tatvina je tod ekoraj edini zločin. Skraja so tai-o-haejski možakarji kradli le nadrobno, pozneje pa so prešli k držejšemu delu; razbijati so začeli ključavnice in vlamljati v blagajne. Po več sto dolarjev jim je včasih padlo v roke namah, čeprav markazanec vlomilec e tisto značilno mirsljubnost polinezijskega vlomilca navadno pri vlamu jemlje le del, drugi del pa (skakor radi nekakega »družabstva«) prepusti lastniku. Če je ukradena stvar čilski denar — ta denar je na otoku splošno v rabi — potem tatu ne zalotijo; če pa je zlat denar, francosko erebro ali bankovci, potem pa policija preprosto počaka toliko časa, da ta denar začne krožiti, nato pa zgrabi vlomilca takorekoč igraje. Zdjaj pa pridemo k erotnemu delu te zadeve. Kar gladko ko povejemo:

Jetnika mučijo tako dolgo, dokler ne prizna, in če je le mogoče, denar vrne. Kajti zapreti Markezanca za noč in dan v temno luknjo se pravi, podvreči ga najhujši muki. Celu svoje lopovščine in razbojništva Markezanec uganja pri belem dnevu, pod vedrim nebom, ob mikavnosti podjetja in v verstvu tovarisha, ki preži in pazi, da ne pride do ne-ljubega presenečenja. Njegov strah pred tem ostane elaj ko prej nepremagljiv. Zato ei kaj lahko predstavljamo, kaj mora pretrpeti v temni samici; kako zelo si želi, da bi lahko priznal, kako hrepenti, da bi postal pravi kaznjenee in dobil dovoljenje, da sme spati ekupaj s svojimi tovariši. Za našega bivanja v Tai-o-haeju je bil v preiskovalnem zaporu neki tat. Ob osmih zjutraj je bil udr v neko hišo, vlomil v kovčeg ter odnesel enajststo frankov. In zdaj je bil pod pritiskom grozotne teme, samote in s hudici preplavljene kanibalske fantazije voljan priznati in razložiti svoj rop. Iz nekega skrivališka, ki ga je bil navedel, so že izvlekli na beli dan, pričakovali pa so, da bo kaj kmalu povedal še za druge.

Glavni povod za te tatvine je nova strast, ki se je razpasla zadnje čase po otočju: staro in mlado je opij. »Delati tod ne mara nihče, vsi pa jedo opij,« je razlagal neki orožnik; in Ah Fu je poznal neko žensko, ki je vsak dan pojedela za cel dolar opija.

Tat, ki mu je tatvina uspešla, bo dal slednjemu od svojih prijateljev pest denarja, kakšni ženski bo kupil obleko, preživel večer v kakšni tai-o-haejski beznici, in pri tem gosti vsakogar, ki pride vanjo, kočno izvleče velik kos opija in se umakne v grmovja, kjer ga poje in nato prespi opanoesto. Trgovec, ki ni prodajal opija, mi je tarnal, da ne ve kaj početi in da si ne zna pomagati. »Jaz ga ne prodajam, prodajajo ga drugi,« ie dejal. »Domačini delajo le, da bi si ga lahko kupili. Celu, kadane pridejo k meni, da bi mi prodali pavolo, jim ni treba napraviti drugega kakor stopiti na drugo plat cebe, kjer lahko svoj denar zamenjate za opij. Včasih pa ee jim niti ne ljubi delati dvojne poti. Kar k trgovcu, ki prodaja opij, zavijejo ter tam svojjo blago zame-

najo za opij. Vse govorjenje je odveč,« je pristavil.

»Opij je denar in plača v tej deželi.«

Mož, ki je za mojega bivanja v Tai-o-haeju eedel v preiskovalnem zaporu, je izgubil svojo potrpežljivost, ko so v njegovi bližini zaelševali nekega kitajskega trgovca z opijem. »Seveda mi je prodajal opij,« je nenadoma z vso silo bruhalo iz njegova, »vsi Kitajci, kar jih je tod, prodajajo opij! Samo, da bi lahko jedel opij, sem kradel; tu vsak kradec samo zato, da bi lahko jedel opij. Če hočete v reč spremiti, potem ne smete v deželo spustiti več nobenega Kitajca in nič opijal.«

Polinezijski kristjan

Slučajno so bili edini tekmeei katoliškega škofa Dornillona in njegovega misijona na Markezansem otoku rjavopolni evangelisti e Havajskega otočja. Ko sem bil v Tai-o-haeju, so nastopile že učenke dekliske šole polne počitnice. Celu brodvoye čolnov je bilo poslano iz Ua-poja, da bi odpeljali otoške hčere. V enem je bil tudi neki pastor-domačin, Kauwealoka, odličen, starikov gospod tistega levega tipa, ki je doma na Havajih. Obiskal me je na »Casci« ter me zabaval e pripovedovanjem o svojem tovarišu Kekeli, ki je bil misijonar na velikem kanibalskem otoku Hiva-oa. — Zdi se, da je kmalu potem, ko je otok obiskala neka peruanska suženjska ladja, pristal v nekem otokskem zalivu ameriški kitolovec. Tam so ga domačini napadli, tako da o Amerikanci komaj pobegnili le prv krmar je ostal, bil je to neki mr. Whalon. Tega so domačini zgrabili, mu na hrbu zvezali roke ter ga pahnili v neko hišo; in poglavar je o tem dogodku obvestil Kekelo. Pri tej priliki navajam pripovedovanje Kouwealohe: to je vsekakor krasen primer kakšna je kanška angleščina. Bralec si mora prtem predstavljati, da je Kauwealoha povrhu govoril še z najrazburnejšim poudarkom in s silno zgovornopantomom.

»Jaz melikanskega kmalia imeti,« je dejal poglavar.

(Nadaljevanje.)